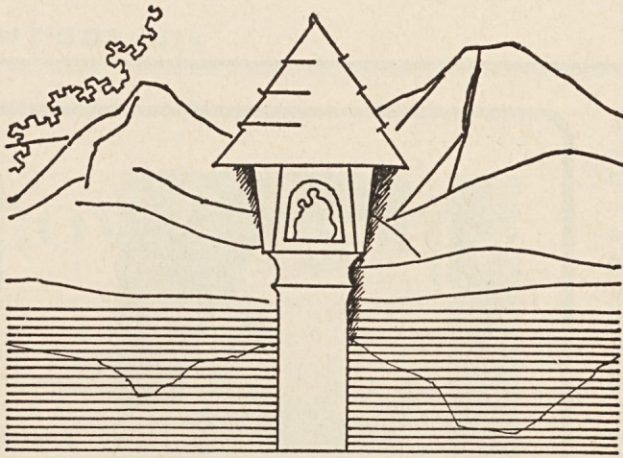

Uvodnik

Kdor več zna, več velja!

Otroci, ki dopolnijo do 31. avgusta še sto leto, bodo vstopili jeseni v šolo. Že meseca maja so jih šolska vodstva vpisala v prvi razred ljudske šole.

Ali so starši ob tej priložnosti šolske-mu upravitelju povedali, da se bo otrok učil oba deželna jezika — nemško in slovensko? Vse bolj se v svetu namreč uveljavlja spoznanje, da se normalno razviti otrok zelo lahko in brez težav nauči dva ali celo več jezikov. Zato imamo v Avstriji že dosti razredov, kjer se uče otroci že v ljudski šoli poleg nemščine tudi angleško ali francosko.

In pri nas na Koroškem? Le slovensko bi ne smelo biti? Kdo vam je dal takšen nasvet? Ali vam bo ta človek potem pomagal, ko bo vaš otrok slovenščino rabil — ko bo stal v službi, ko se bo hotel pogovarjati s slovenskim sosedom, ko bo šel na dopust na morje? Dosti je primerov, da danes iščejo ljudi, ki obvladajo tudi slovenščino. Končno pa: ali hočemo res biti tako manjvredni, da bi odklanjali našo lastno kulturo? In kultura se začne s pisanjem in branjem! Če še naše govorice pisati in brati ne znamo ali celo ne bi hoteli znati, potem bi bili upravičeno manj vredni, naravnost nekulturni in posmehovanja vredni. Analfabeti bi bili, kakor samo še kaki črnici nekje v temni Afriki, ki nikdar še niso imeli priložnosti, naučiti se pisati in brati! Ne rekel bi, če ne bi imeli priložnosti za učenje. Celo na višjih šolah se pouču-

je slovenščina, da otrok lahko nadaljuje študij. Vsak bolj nadarjen otrok lahko pride do mature na slovenski gimnaziji, če je dosti marljiv.

Kako lepa je slovenščina, če jo požlahtnemo, če dialekt ulijemo v knjižni jezik! Koliko bogastva čaka v slovenskih knjigah na nas!

Ali poznate mogoče sosedo, ki tega morda še ne ve? Povejte mu to! Ali pa hočete nekoč slišati od lastnega otroka: „Mama, zakaj me nisi naučila slovensko, ti ja tudi znaš? Zakaj me nisi prijavila v šoli, saj je bil pouk brezplačen? Zakaj nisi govorila zame v pravem času, ko sem jaz bil še premajhen, da bi spoznal, koliko je vsak jezik vreden, ki ga znaš?“

Res je, odgovorni smo mi, samo mi starši za našo mladino. Nihče te odgovornosti ne bo prevzel, najmanj pa zlobni človek, ki nam svetuje, da naj naši otroci čim manj znajo — da jih bodo pozneje lažje manipulirali in jih morda celo zasmehovali kot manjvredne, nekulturne in podobno!

Še zdaj jeseni imamo čas za prijavo: V prvih desetih dneh ob začetku šolskega leta je treba naznaniti šoli ustno ali pismeno, da se bo naš otrok učil tudi slovensko.

Ne pozabite: Tudi otroke, ki prestopijo iz ljudske v glavno šolo (Hauptschule) ali politehnično leto, moramo k slovenščini zopet, ponovno prijaviti!

Pomeni Kreiskyjev kontaktni komite „Plauder-Komitee“?

„KONTAKTNI KOMITE NE POVE NIČESAR DRUGEGA, KOT NJEGOVO IME SAMO! SLUŽI EDINO LE KONTAKTU MED ZASTOPNIKI MANJŠINE TER VLADE. OBSTAJA NAMREČ VEČ ODPRTIH VPRAŠANJ (TAKO NA PRIMER ŠOLSKO VPRAŠANJE), O KATERIH SE BODO ČLANI KONTAKTNEGA KOMITEJA POGOVARJALI.“ TO JE IZJAVIL AVSTRIJSKI ZVEZNI KANCLER BRUNO KREISKY NA SVOJEM RAZGOVORU Z ŽURNALISTI, KI SE JE V SREDO ODIGRAVAL V POREČAH OB VRBSKEM JEZERU (PÖRTSCHACH AM WÖRTHNER SEE).

V zvezi s to izjavo se nam seveda vsiljuje vprašanje: vidi kancler Kreisky v kontaktnem komiteju edino le forum, kjer naj bi se navzoči pogovarjali o problematiki našega narodnostnega vprašanja, pri tem pa ne morejo računati s konkretnimi rezultati? Z rezultati, ki bi odgovarjali resnemu delovanju omenjenega komiteja, potem ko so koroški Slovenci pri svojem zadnjem razgovoru z

zveznim kanclerjem ponovno izrazili svojo pripravljenost, skupno z avstrijsko vlado reševati koroški manjšinski problem.

Kot začasno izgleda, naša skepsa napram kontaktnemu komiteju ni neupravičena. Koroški Slovenci smo slej ko prej mnenja, da zahteva dejanska rešitev našega narodnostnega vprašanja resno delo s strani pristojnih oblasti. Poudarjali smo vedno, da rešitev koroškega manjšinskega problema brez sodelovanja koroških Slovencev nikakor ni možna. Našo pripravljenost za tozadevno sodelovanje smo ponovno dokazali. Zato se tem bolj čudimo Kreiskyjevi svojevrstni izjavi o funkciji kontaktnega komiteja. Kajti nekakšnega „Plauderer-komiteja“ nikoli nismo zahtevali, kajti vsako delovanje ima pred seboj neki cilj ter avtomatično stremi po konkretnih rezultatih. Tudi delovanje kontaktnega komiteja, ki bi samo s kontakti težko dosegel resnični mir med obema enakopravnima narodoma na Koroškem. Kreiskyjevi „kontakti“ se namreč lahko pojmujejo kot zavlačevanje. Mislimo pa, da 17 let zavlačevanja zadostuje — in to več kot dovolj!

Na nadaljnjo vprašanje, kdaj se bodo na južnem Koroškem postavile dvojezične table, avstrijski zvezni kancler ni vedel odgovora. Glede komisije pa je dejal, da menijo njeni člani, da doslej prakticirani način ljudskega štetja v zadevi občevalnega jezika ni na mestu ter da iščejo novo metodo povpraševanja.

Stavili so mu tudi vprašanje, kaj pravi na komentar jugoslovanske „Politike“ o Kirchschlägerju ter njegovimi čudnimi izjavami o manjšinskem vprašanju. „Politika“ je namreč v eni izmed svojih zadnjih izdaj kritizirala odnos avstrijskega zunanjega ministra do koroških Slovencev. Kreisky tolmači omenjeni komentar kot „kritično gledanje“ na avstrijsko vlado ter njene ministre, mu pa ne pripisuje posebne važnosti. Kot tudi ne na izjave ministra, čigar odnos je do člena 7 avstrijske državne pogodbe naravnost škandalozen!

Ob koncu bi vas samo še radi spoprijaznili z dejstvom, da se bo sedanji prometni minister Frühbauer preselil v koroško deželno vlado. Po vsej verjetnosti bo prevzel funkcijo namestnika deželnega glavarja!

Ravnanje vojaških voditeljev zahteva našo pozornost!

Morda se še spominjate članka „Bundesheer — vojska proti Slovincem?“, ki smo ga lansko leto objavili v našem listu. Opisali smo primer avstrijskega vojaka-koroškega Slovence m. h. ter se v tem članku osredotočili na položaj zavednega koroškega Slovence v avstrijski zvezni vojski. Imenovani m. h. je bil član tako imenovane „Grenzschutz“-kompanije. Pravilno ste brali: je bil. Zdaj namreč ni več član kompanije, katere namen je, v slučaju kake vojne braniti južnokoroški teritorij. Očividno ga ne potrebujejo več oziroma ne odgovarja vojaško-političnim predstavam dotičnih voditeljev naše zvezne vojske. Zato ga bodo poslali za dobo od 4. 9. do 7. 9. t. l. v beljaško Lutschounig-kasarno na orožne vaje.

Vprašali se boste, kako to. Saj je namreč za južne Korošce, ki so že odslužili vojaške mesece, pristojna „Grenzschutz“-kompanija.

Toda: ako se še spominjate članka „Bundesheer — vojska proti Slovincem?“, boste vedeli, da se je m. h. med svojimi zadnjimi orožnimi vajami, spomladi 1972, javno zavzemal za pravice koroških Slovencev. Nadalje ste brali o reakciji s strani udeležencev teh vaj. Niso hoteli razumeti določil državne pogodbe; še več: pljuvali so na zavednega koroškega Slovence dobro znane psovke, menili, da služijo slovenski vo-

jaki v avstrijski zvezni vojski le kot „Kanonenfutter“ ter končno državno pogodbo pojmovali kot „Fetzen Papier“. Prav tako je tudi dejstvo, da m. h. pri svojem zavze-manju za naše narodnostne pravice ni nalezel samo na gluha ušesa: številni udeleženci omenjenih orožnih vaj so z njim simpatizirali — čeprav moramo hkrati pripomniti, da se niso upali, ga javno podpreti. Gotovo so to navzoči vojaški voditelji opazili, saj je eden izmed teh v razgovoru z m. h. dobesedno rekel: „Nisi edini zavedni koroški Slovenec. Še več udeležencev naših vaj je tvojega mnenja, pač pa se bojijo, javno se zavzemati za svoje narodnostne pravice.“

Ob vsem tem se nam vsiljujejo vprašanja: ali ni postal m. h. v očeh voditeljev naše zvezne vojske nevaren? Nevaren, ker ne stisne repa med noge, ne konča vsake vojaške molitvice z „da ter amen“ ter se slednjič zaveda dejstva, da se moramo koroški Slovenci zavzemati za naše pravice na vseh družbenih področjih? Z drugimi besedami: je postal m. h. za razne merodajne voditelje našega „Bundesheera“ politično nezanesljiv ter so ga zato izključili iz „Grenzschutz“-kompanije?

Morda boste rekli, da so nakazana vprašanja mlatenje prazne slame. Naslednji primer kaže, da so nakazana vprašanja utemeljena. Nekaj časa po orožnih vajah v Glinjah je neki udeleženec pripovedoval m.

h., da sta se dva vidna voditelja teh vaj pogovarjala o zadržanju našega slovenskega vojaka ter enoglasno zahtevala: „Der Monn muaß auß!“ Nadalje si dovolimo vprašanje, kakšen odnos ima koroško (avstrijsko) vojaško vodstvo do zavednih koroških Slovencev? Pri tem moramo opozoriti na brošuro „Kärnten — 40 Jahre frei. Darum brauchen wir unser Heer“, ki jo je izdalo avstrijsko obrambno ministrstvo. Pri branju te brošure misliš, da jo je napisal „Kärntner Heimatdienst“. Tako lahko bereš o tako imenovanem „vindišarskem“ vprašanju tole: „Willig und gern vertraute sich der Windsche der deutschen Führung an und wurde körperlich und geistig etwas wesentlich anderes als der Slawe jenseits der Karawanken.“

Nadalje smemo opozoriti na izjavo nekega vodilnega južnokoroškega vojaka, ki je pridigal svojim „vojaškim učencem“: „Burschen, ihr werdet sehen, das Kärntner Herz wird wieder wach!“ To je namreč bila njegova reakcija na m. h.-ovo zavzemanje za naše narodnostne pravice.

Prinesli smo samo nekaj primerov, ki na zgovoren način karakterizirajo idejno lice naše zvezne vojske. Če pa že govorimo o značilnosti naše vojske, moramo tudi omeniti razne dogodke na tako imenovanih inštrukcijah ter inšpekcijah: skoraj vsakokrat so nekateri (in teh ni malo) pijani ter se s polnim trebuhom alkohola vadijo v strelja-

nju. „Darum brauchen wir unser Heer“, bi rekel avtor citirane brošure.

Kot vidimo, naša zvezna vojska nikakor ni neoprana srajca. Vsekakor imamo kot koroški Slovenci dovolj razloga, bujno spremljati razvoj našega „Bundesheera“. To je naša dolžnost! Javnost ima pravico, spoznati resnični obraz avstrijske zvezne vojske, naša dolžnost pa je, po potrebi tudi uniformiranemu večerajšnjaku udariti na prste! Morda bodo naši udarci povzročili marsikateremu bolečine. Kajti resnica boli...

Schon gibt es untrügerische Anzeichen, daß der Herbst naht. Da und dort verfärben sich bereits vereinzelt Blätter, die Asten blühen und am Morgen ziehen die Nebel über Felder und Auen. In Kärnten gibt es aber noch ein deutliches Merkmal des Herbstes. So konnte man am 22. 8. 1973 in der „Kleinen Zeitung“ eine Stellungnahme des Abwehrkämpferbundes zur amtlichen Dokumentation der Ereignisse im Mai 1945 lesen, wo dieser Verein sich darüber empört, daß die angegebene Zahl von

PISMO BRALCEU:

„Es naht der Herbst . . .“

96 Toten bzw. vermißten Landsleuten zu wenig sei. Dem Abwehrkämpferbund dürrtet nach mehr und da entschwindet sogar seine Pietät, seine sonst so „ausgeprägte“ Achtung vor den Toten (Vermißen), weil ihm die Zahl der Opfer ganz einfach zu gering erscheint.

Die Tschechen ehren nahezu täglich (nicht nur zu Anlässen wie bei uns) ihren für eine freiere Tschechoslowakei gestorbenen Studenten Palach, legen schlichte Blumensträuße auf sein Grab und gedenken so auch des Jahrestages des Einmarsches der Truppen des Warschauer Paktes. Ihnen ist das ein Opfer kriegerischer Auseinandersetzung, Ausdruck der Unfreiheit, schon zu viel, weil es gleich sein sollte, ob einer oder mehrere Menschen durch revolutionsartige Ausschreitungen das Leben lassen.

Bei uns ist das nicht so, das sind, so gewinnt man den Eindruck, noch zu wenig Leute umgekommen, vielleicht, weil man einen Fehler nicht zugeben will und eine Gedenktafel nicht ändern möchte, weil wir ab einem gewissen Punkt auch verblödeten Nationalismus betreiben! Wieviele Tote sollen es nun sein, damit der Abwehrkämpferbund zufrieden ist? Für eine solche Haltung würde ich mich schämen. Nun, der Abwehrkämpferbund fragt in seinem Artikel auch, ob in Kärnten irgendwer glaubt, daß also 77 Namen auf den Tafeln in Bleiburg erfunden wurden. Man muß ihm eine Antwort darauf geben. Da nun von amtlicher Seite endlich Klarheit in die Geschehnisse gebracht wurden, muß dringend angenommen werden, daß die Angaben jener Kreise um den Heimat-„dienst“ nicht stimmen! Nun möchte man auch noch möglichst genau die Einzelheiten des Herganges veröffentlichen, da eben die Tatsache von 96 Toten unseren „Heimatverbänden“ zu wenig ist. Will man, daß sich die Gemüter wieder erhitzen. So kann ich nur bei meiner Meinung bleiben: In meinen Augen ist der Heimatdienst (und angeschlossene Vereine) das Krebsgeschwür Kärntens und solche Geschwüre wuchern bekanntlich.

Herbert Guttenbrunner,
Köttmannsdorf / Kotmara vas

Nixon kot „tiger vietkongske džungle“ . . .

NIXON

Kdo ne pozna Nixona, predsednika Združenih držav Amerike? Pravijo, da je Nixon najmočnejši mož (s tem seveda ne mislimo telesne moči) sveta. Kajti Amerika je tudi še danes prva svetovna velesila. Nixon pa ni samo prvi reprezentant svetovne velesile, temveč tudi politik z različnimi obrazy (kot lahko to opazite na naših dveh slikah): Na eni strani ga svetovna javnost pozna kot miroljubnega predsednika Združenih držav Amerike, ki potuje po raznih državah kot Kitajska ter Sovjetska zveza, da bi priušal svetu mir. Vsaj izgleda tako. Na drugi strani pa Nixon ni samo sokriv žalostne vojne v Vietnamu ter Kambodži, temveč je v zadnjih mesecih v Ameriki (ter ne samo v Ameriki) poskrbel za marsikatero razburjenje. Afera „Watergate“ je močno razburkala politične valove, Nixon pa igra v omenjeni aferi precej žalostno vlogo.

. . . ali Nixon kot zaspani predsednik „miroljubne Amerike?“

Zgodovina, zgodovina!

- Gospod kancler Kreisky zelo ljubi de- želo Koroško. Ob Vrbskem jezeru letuje
- že leta in leta, celo njegov oče je tam
- že letoval s svojim sinom, sedanjim avstrijskim kanclerjem.
- Koroška se mu je oddolžila za to lju- bezen z izrednimi dokazi naklonjenosti.
- Enemu teh dokazov naklonjenosti smo bili priča lani, ko so Kreiskega imeno- vali v Celovcu koroški domovinarji „ju- dovsko svinjo“ in podobno. Kot vemo,
- Korošci jedo zelo radi svinjsko meso,
- Judje ga ne smejo, pa se je vsa stvar zakotalila pač v to smer medsebojne
- naklonjenosti.

Tudi letos je bil Kreisky ob Vrbskem jezeru. Sprejemal je obiske. In predaval je. Med drugim v kraju, ki se imenuje zdaj St. Georgen am Längsee. Govoril je tudi o izpolnjevanju člena 7 državne pogodbe. Izjavil je, da se bodo odprta vprašanja člena 7 rešila v soglasju s čim večjim delom koroškega prebivalstva. In če se bo pridružil ta „čim večji del koroškega prebivalstva“ mnenju nacističnih krogov, ki dosledno zavirajo vsako pozitivno rešitev člena 7...

Toda o tem rajši ne govorimo, ker itak vemo, kaj se bo potem izvalilo iz tega gnezda. Kreisky je tudi skušal pokazati tako imenovano „kontaktno komisijo“ med Slovenci in vlado kot več ali manj nepomembno klepatalsko omizje.

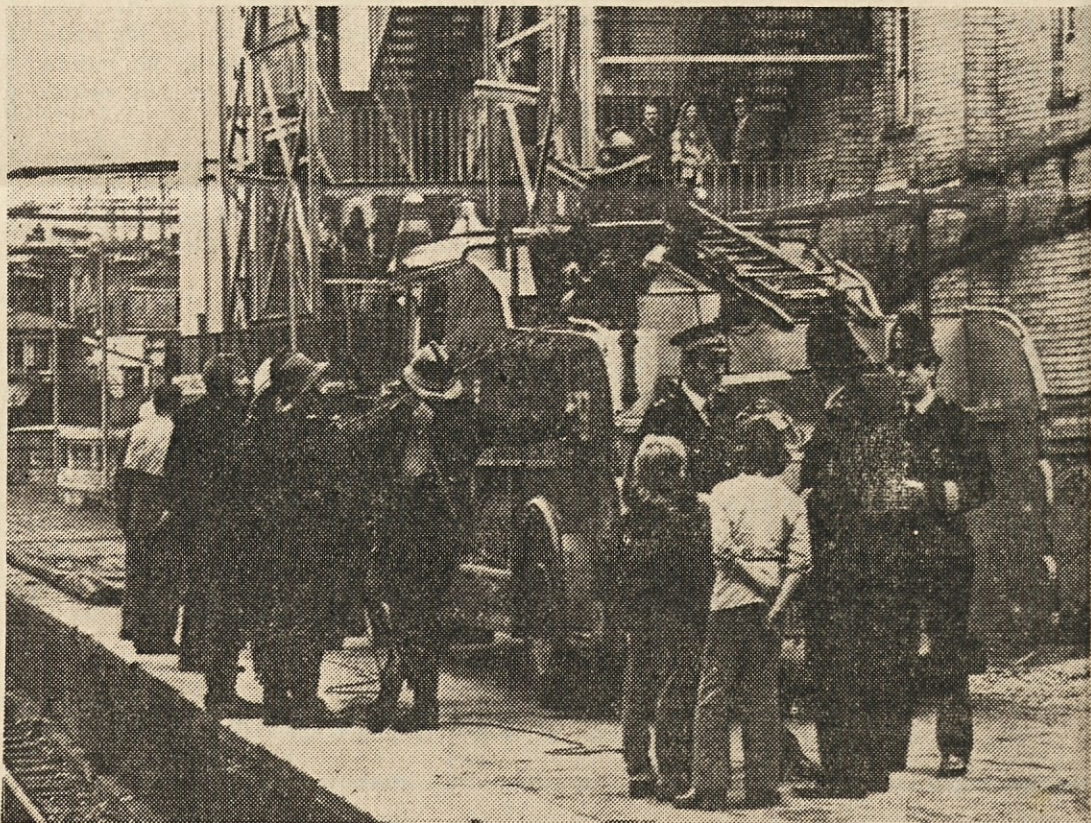
Pa se je lotil kancler tudi „koroškega prastrahu“. Dejal je, da ve prav dobro, kaj

pomeni za kako deželo, če so bili v njej v razmeroma kratkem času kar dvakrat tuji vojaki.

Recimo, da je Kreisky mislil jugoslovanske vojake. Jugoslovanski vojaki so bili na Koroškem za časa plebiscita in po drugi svetovni vojni. Torej dvakrat. Obakrat ne dolgo.

Ne vemo, ali je Kreisky pozabil zgodovino ali pa je noče poznati.

- Če je rekel res to, kar smo brali, po- tem po njegovem mnenju vojska naci- stične Nemčije za Koroško ni bila tuja
- zasedbena sila, ampak . . . čisto enostav- no domača vojska, ki naj bi ponesla od- rešilnost nemštva v kraje, ki so se otre- sli odrešilne nemške nadvlade. Recimo,
- da kancler pozna zgodovino tako, ka- kršna je bila, pa je Korošcem na ljubo
- ni hotel poznati take, kakršna je bila,
- da, dragi Slovenci, potem si pa res ne smemo veliko pričakovati od namerava- ne rešitve odprtih vprašanj člena 7. Vr- hu tega pa še sploh ne, če naj bo ta re- šitev v soglasju s čim večjim delom ko- roškega prebivalstva! (ježek)

Na sliki vidite prizor iz Londona. Kot ste že slišali, je ilegalna republikanska armada (IRA) iz Severne Irske preložila svojo vojno proti severno-irskim ter tudi angleškim zatiralcem v glavno mesto Anglije.

Nejasnost nekega šefa

Šef celovške Volkszeitung je Walter Raming, njegov namestnik Ing. Eduard Pust. Ta dva človeka tudi veliko pišeta. Kdor bere VZ, ve, v kakem smislu piše ta, v katerem oni. Pust je poslal v svet že nekaj stvari, ki so bile precej oddaljene od resnice. Raming tudi piše.

Med drugim je pisal v četrtek, 23. 8. 1973, na 2. strani o dopustu kanclerja Kreiskega ob Vrbskem jezeru. Naslov se glasi približno „Dopustniški pogled zveznega kanclerja Kreiskega na območje slovenskih želja“. Pa je ves članek bolj obračanje stelje. Če govori Raming v naslovu o slovenskih željah, jih v prvem stavku spremeni že v jugoslovanske. Sicer točno vemo, da vlada in narodi ter narodnosti SFRJ odločno podpirajo želje in zahteve koroških Slovencev — in to je tudi prav tako ter nas samo veseli. Pisec omenjenega članka pa je najbrž le zvohal, da nekateri nemški Korošci mislijo pri jugoslovanskih željah vselej na oze- meljske zahteve. Na zahteve, ki jih ni. Ampak tudi nekateri nemški Korošci strašijo s strahom, ki ga ni, namreč s „prastrahom“. Da je ta „prastrah“ samo slaba vest, to je medtem že spoznal zadnji Pigmejec v afriškem pragozdu.

Raminga skrbi dejstvo, da bi morala dobiti nekatera naselja ob Vrbskem jezeru dvojezičen napis. Saj so na jugoslovanskem zemljevidu označeni že vsi kra-

ji kot slovenski. To pa seveda želijo samo fanatiki. Ironija, ki naj bi zvenela iz tega Ramingovega stavka, je tako blede kot ves njegov članek. In potem se še loti lanskega poskusa za rešitev člena 7 in vali vso krivdo na socialiste. ÖVP in FPÖ imata seveda deviško čiste roke. Tudi kontaktnega komiteja med Slovenci in vlado se dotakne in samo še doda, da ga ÖVP odklanja.

In njegov recept za rešitev člena 7. Nekako manjšinsko pravo za Avstrijo. Kako naj bi bilo to pravo? Tega Raming še ni objasnili, čeprav že dalj časa švadro- nira s tem pojmom po javnosti.

V Evropi, celo v najbližji sosedi Avstrije, imamo primere, kako se pravično rešujejo manjšinska vprašanja. Raming bi si lahko ogledal, kako recimo Slove- nija podpira Madžare in Italijane. Tudi švicarski način bi lahko preštudiral. Ali pa vse to, kar je Italija dala južnim Ti- rolcem.

A ne samo Raming. Te primere naj bi točno preštudirali vsi ljudje, ki se kdaj- koli bavijo v svojih člankih z vprašanjem koroških Slovencev. Kaj, če bi Raming kot šef pri VZ začel objavljati članke in in razprave o primerih, ki smo jih mu pokazali? Niti ne pričakujemo pozitivnih priporočkov, samo takih pričakujemo, ki pokažejo dejstva takšna kot so. In že to bi bil ogromen napredek. pik

Nacionalizem - po francosko

- Pravijo, da je nacionalizem v Evropi
- več ali manj mrtev. Rezultat druge sve- tovine vojne je baje Evropejce privedel
- do spoznanja, da z nacionalizmom ni
- mogoče mirno živeti.
- Vendarle moramo pribiti, da številni
- Evropejci še zmeraj uganjajo nacionali- stično politiko ter so mnenja, da lahko
- veliki narodi zatirajo številčno šibkejšo narodnostne skupnosti. Med temi nacio- nalisti se ne nahajajo samo razni mero- dajni Korošci, temveč med drugim tudi
- Francija. Sicer je pomagala pri zlomu
- Hitlerjevega režima. Sama pa se le bolj
- težko spoprijazni z dejstvom, da je na- cionalistično usmerjena. Vzemimo samo
- primer Bretonske. Poglejmo njihovo
- zgodovino, pa bomo razumeli sedanj
- položaj bretonske narodnostne skupno- sti v Franciji.

Zgodovina Bretoncev se je pričela neka- ko 1000 let pred našim štetjem, ko so se na skrajnem severozahodu sedanje Francije

naselila plemena, ki so prišla iz vzhoda (Te- viac, Venetii, Osmismi), v 5. stoletju našega štetja pa so na to ozemlje pribežala keltska plemena, ki so jih Saksonci pregnali iz Ang- lije. S seboj so prinesla svoj jezik, običaje, vero in tako dale najmočnejši pečat bre- tonskemu narodu. Bretonci so imeli svoj parlament (plemensko skupščino), družba je bila trdno zgrajena na družinskih skup- nostih in vaških skupnostih. Plou — kar pomeni vaško bretonsko skupnost, je še se- daj začetnica mnogih imen vasi in zaselkov. 1532. leta so bili Bretonci s podpisom po- godbe s francoskimi kralji prisiljeni priznati francosko nadvlado. Ta datum Bretonci sma- trajo za najbolj žalosten dan v svoji zgodo- vini. V obdobju po tem, so deželo preplavili verski „prosvetitelji“, seveda francoski, po- javila pa se je tudi močna trgovina, ki so jo obvladovali Francozi. Taka ekonomska odvisnost se je več ali manj obdržala do dan- es, ko so Bretonci večinoma mali kmetje, (Nadaljevanje na 8. strani)

LEV DETELA:

Nemška izdaja Šalamunovih pesmi

Znana založba S. Fischer v Frankfurtu na Maini je leta 1972 v „Zbirki Fischer“ izdala avantgardistične pesmi sodobnega slovenskega pesnika Tomaža Šalamuna. Pesmi je v nemščino prevedel Peter Urban. V tej nemški izdaji je upoštevana Šalamunova zgodnja poezija, namreč tista, ki jo je objavil v obeh prvih pesniških zbirkah „Poker“ iz leta 1966 in „Namen pelerine“ iz leta 1969. Ni pa v tej nemški izdaji Šalamunove poezije upoštevan najnovejši in najnovejši Šalamun, namreč Šalamun pesniške zbirke „Romanje za Maruško“ iz leta 1971 in obeh najnovejših pesniških zbirk iz leta 1972. Sicer pa je nemška založba izrecno v knjigi dostavila pripombo, da sta izbor Šalamunove poezije že julija 1970 pripravila avtor in prevajalec Peter Urban iz obeh prvih Šalamunovih pesniških zbirk.

S to nemško izdajo Šalamunove poezije se je svetu predstavil eden od najmodernejših tokov v sodobni slovenski literaturi. Šalamun piše igrivo, ironično in sarkastično poezijo, ki smeši slovenske malomeščanske navade in razvade in se istočasno želi vključiti v sodobni tok univerzalne svetovne poezije. V neki pesmi Šalamun na primer izrecno pristavlja, da je bil njegov učitelj moderni svetovni pesnik Eliot. Po drugi strani je v Šalamunovi poeziji tudi veliko daističnih, surrealističnih in tudi politično anarhističnih elementov. Ta poezija je neke vrste protest, in sicer popolnoma specifičen protest, ki se je razvil prav v posebnih slovenskih razmerah.

Tako ni čudno, da Šalamun v svoji pesniški svet ni vključil nekaterih elementov, ki jih ta trenutek na primer uporablja nemška kritična literatura. Predvsem je vidno, da manjka ostreje izoblikovani socialni promtest. Tudi pogrešamo tisto humanitarno vsebino, ki je bistveno prisotna v mnogih plasteh sodobne zahodne literature, in tembolj poezije.

Kljub temu pa je Šalamunova poezija tudi v nemškem prevodu dovolj suverena, da more tudi tujemu bralcu nekaj dati. To pa je tudi zasluga prevajalca Petra Urbana, ki je z dobrim, dokaj adekvatnim prevodom precej pripomogel k dejstvu, da je Šalamunov pesniški svet tudi v nemščini živo in ustvarjalno zadonel.

Šalamunov nastop pri Slovencih je bil značilen iz več razlogov. Leta 1940 je objavil v „Naših razgledih“ v Ljubljani pesmi z naslovom DUMA in SLOVENCİ KREMENTI. V teh pesmih je Šalamun na sarkastičen način parodiral slovenske književne in zgodovinske tradicije, tradicije, ki so imele in še imajo za široko povprečje kar mitičen prizvok. Ta Šalamunov iz izročila rodu je bil takorekoč demonstrativnega in manife-

stativnega pomena. Odpor, ki ga je vzbudil Šalamunov nastop, je bil dokaz, da se je zgodil bistven premik v slovenski literaturi in sploh duhovnosti.

V pesniško zbirko POKER pa Šalamun ni sprejel neposredno parodičnih in satiričnih tekstov, ki so nastajali sredi dnevnega življenja in jih je v glavnem objavljaval v študentskem glasilu „TRIBUNA“. V zbirki „POKER“ je objavil tekste, ki so na nekakšen pravzaprav filozofski način radikalizirali in razčlenili podobo našega sveta.

Ta filozofsko-spolni literarni pristop se kaže tudi v nemškem prevodu Šalamunove poezije. To je morda tudi škoda, saj ne bo nemški bralec mogel spoznati cele verige kar se da duhovitih in po drugi strani tudi silno konkretnih in hkrati aktualno žgočih tekstov, ki razgaljajo družbeno in duhovno situacijo na Slovenskem. Ti, v Šalamunovih pesniških zbirkah neobjavljeni teksti, raztreseni samo po revijah in časopisih, se nam zdijo bistveno važni kot model novega slovenskega literarnega pisanja in kot hkrati pogumno kritično dejanje.

V nekem smislu je Šalamun vstopil v tisti literarni svet, ki so ga začeli izvrševati in uresničevati prenovitelji slovenske književnosti, zlasti pa Dane Zajc, Gregor Strniša, Peter Božič, Rudi Seligo in drugi.

■ Šalamun se je uprl tistemu v tradicionalni slovenski literaturi, kar je ne govalo in poveljevalo sentimentalnost, toplino, nežnost. Anarhistično je zanimal tisto, kar je nekaj veljalo za vrednoto, namreč ljubezen, naravo, vero, vzgojo, znanost, narod, politiko in podobno. ■ Šalamun je v nekem smislu nastopil celo proti svojima predhodnikoma Zajcu in Strniši, pri katerih je predvsem zavrnil teatraličnost in lepotičenje lastnega jaza.

Ena bistvenih Šalamunovih lastnosti, namreč njegova bistra in iz neke konstitucionalne melanholije izhajajoča samoironija, je dobro vidna tudi v nemški izdaji Šalamunove poezije.

Šalamun opisuje svet, v katerem so člo-

veka obkrožile stvari, ki pritiskajo nanj in na duše. Pred nami in okrog nas se je razrasel tehnokratski svet. Verjetno je treba obžalovati, da se mu Šalamun ni suvereno uprl in ga humanitarno prerasel, temveč se je raje postavil za načelo, da mu je treba služiti, ker je postal mera in cilj našega približevanja. Šalamun je takorekoč tudi sebe PREDELAL v STVAR, saj meni, da bo lahko le na tak način ta svet tudi res preživel.

■ Kritiki Janko Kos je dobro označil nekatere bistvene lastnosti Šalamunove poezije, med katere šteje tudi infantilizem: „Infantilizem Šalamunove poezije je volja do otročje igre s svetom in njegovimi strukturami, predvsem v jeziku in njegovih skrivnih možnostih... Ta igra... je predvsem premišljena igra s svetom, ki jo igra objesten, radoživ, posmehljiv, predvsem pa odrasel in torej ne več zares otročji otrok... To je kajpak nihilizem; toda nihilizem, odet v podobno prostovoljno in hotene infantilnost... Na dnu tega infantilizma je volja do neodgovornosti v svetu in za svet. Njegovo bistvo je volja do popolne, se pravi konca koncev otroške svobode...“

■ V drugi pesniški zbirki „Namen pelerine“ je Šalamun poleg že svoje standardne pesniške govorice uporabil tudi mnoge značilnosti pop arta in neko monlažno dokumentarnost.

■ Tudi v oblikovnem delu je Šalamun moderen? Velikokrat opušta ločila, razbija sintakso. Tako temelji Šalamunova poezija v nekem smislu ne na redu, temveč na neredu.

Kar pa v tem melanholično-razdejanem in absurdno-igrivem svetu najbolj ugaja, je njegova premočrnost.

Kljub temu in prav zaradi tega, ker Šalamun ne pozna hierarhične duhovne in družbene sredine, je praznino te središčne osi napolnilo novo in hkrati bistveno dejstvo: estetizirana poezija kot istočasno estetizirano življenje brez kakršnegakoli drugega dodatka.

„Človek je umrl“

Se nekaj misli h knjigi „V ZNAMENJU ČLOVEKA“ dr. Antona Trstenjaka

Poročali smo že v našem listu (št. 32), da je Dom prosvete v Tinjah izdal in založil knjižico „V znamenju človeka“, ki jo je napisal dr. Anton Trstenjak. Knjižica je pravzaprav skupek treh predavanj, ki jih je imel pisatelj v Tinjah. (Op. ured.)

Ob zaključku svoje zadnje knjižice »V znamenju človeka« navaja dr. Anton Trstenjak izpoved marksističnega psihoanalitika Ericha Fromma, ki da »pomenljivo parafrazira Nietzscheja«, rekoč: »Danes bi lahko rekli: človek je umrl. Nastal je odtujen človek, ki se spreminja v potrošniško

blago brez ljubezni in pristnih človeških čustev.«

To mračno ugotovitev svojega tovarišastrokovnjaka pisatelj s svojo izpovedjo še podčrta, a hkrati jo obsije, da, preplavi z lučjo in močjo novega življenja, upanja na rešitev človeka — v znamenju človeka.

»Da, bratje, naznanjam vam žalostno novico: človek je umrl, umrl, ker smo zanimali njegovo simboličnost, odtirali od nje njegovo višjo simbolično polovico, ki ga povezuje z duhovnim božjim svetom in daje smisel njegovemu življenju in obstoj; ostala je samo animalna, manipulirana

na, čudno opredeljiva in razpadljiva polovica, ki ne najde poti prek sebe v nesmrtnosti do svojega Stvarnika.«

V neizprosni pisateljeve »logike« prikazov in izvajanj stoji pred nami razgaljen moderni humanizem ateističnega svetovnega nazora, njegov popolni neuspeh, da, njegova usodna krivda nad človekom. Iztrgati mu hoče religijo, meneč, da ga ta »alienira«, odtuja njegovi biti. Hoče ga »osamosvojiti«, da bi ne bil kaj drugega kot samo človek, »naga opica«. Dosega pa ravno nasprotno: namesto da bi človeku zagotovil njegovo prstnost, ga vrnil samemu sebi, ga — recimo, proti volji — peha v bitno, ontološko »smrt«.

Ta izredno jasni in globoki uvid pa je le drugotni, posredni učinek knjižice »V znamenju človeka«, nujna obratna stran medalje, zavisna od dojete podane vsebine, ki z njo pisatelj odgovarja klicu našega časa: »Glej, človek! Človek, glej, tvoja podobnost!«

Kdor je za ta klic občutljiv, bo iz potrebe segel po knjižici. Ako se v splošnem trudi, da teorijo preliva v življenje, mu bo študij tečna hrana, resničen užitek in globoka obogatitev. Našel bo namreč potrjena dragocena notranja izkustva, katerim sami često ne najdemo izraza ali pa jim niti ne prisluhnemo dovolj pozorno.

Zato pa smemo reči, da dr. Anton Trstenjak v teh svojih za tisk predelanih predavanjih zelo učinkovito in obsežno nadaljuje svojo odrešujočo vlogo psihologa-zdravnika; da, v podanem pomenu človekove zakramentalnosti deluje celo kot taumaturg, čudodelnik.

Čestitamo Domu v Tinjah, ki si je pridobil zaslugi in čast, da prav s to knjižico začne izdajati današnjemu človeku za življenjsko orientacijo tako potrebne knjige.

dr. M. K.

Robert Stolz — 93-letnik

Pred kratkim je praznoval svoj 93. rojstni dan komponist Robert Stolz, znameniti »kralj dunajske operete«.

Kot pravi jubilar, mu je voščil k tako visokemu starostnemu jubileju francoski komponist Francis Lai, ki je postal slaven z glasbo za film »Love Story«. Francis Lai je bil na Dunaju, da bi komponiral glasbo k filmu »Der Reigen« (Ples), v katerem bodo nastopali v glavnih vlogah Helmut Berger, Sydney Rome, Senta Berger, Maria Schneider (postala slavna s filmom »Der letzte Tango in Paris« — Zadnji tango v Parizu) in drugi.

PUNTI V BEOGRAJSKEM VOJNEM MUZEJU

V počastitev 400-letnice kmečkih uporov je Vojni muzej v Beogradu organiziral tematsko razstavo »Kmečki upor na ozemlju Jugoslavije v XVI. stoletju«. Gre za predstavitev lokalnih puntov: hrvaški punt leta 1510, prilepski punt 1564/65, južno-ogrski punt 1514... in pa dveh najpomembnejših uporov na naših tleh — slovenskega kmečkega punta 1515 in hrvaško-slovenskega punta 1573. leta.

Znani slovenski znanstvenik-etnograf dr. Rajko Ložar, ki se je po drugi vojni naselil v Manitoocu v Združenih državah Amerike, nam je zopet poslal daljši sestavek pod naslovom GORICA — SELO — DVOR. Kot je našim cenjenim bralcem znano, smo od tega slovenskega strokovnjaka prinesli v Našem tedniku že tri pomembne znanstvene članke, od katerih je bil prav gotovo najpomembnejši »Ob grobu markantnega meža« (štev.: 13, 14, 15, 16, 17/1973). (To je bil komemorativni sestavek za gosпода Jurija Trampuša, ki je nedavno tega umrl. Kot so naši bralci iz čitanja videli, to ni bil navaden nekrolog, temveč spis, ki krije celo vrsto predmetov oziroma problemov. Spis je obenem dokumentacija časa in zlasti dela dr. Rajka Ložarja, pri katerem je sodelovalo direktno ali indirektno mnogo rojakov.) Sledila sta dva članka »O imenih naših jedi« (štev.: 18, 19, 20/1973) in »Iz starih zapisov« (štev.: 26, 27/1973).

(Op. ured.)

»Na deželi«, to je na onem zunaj mest ležečem ozemlju, na katerem prebiva in deluje kmečko prebivalstvo, ozemlju, ki se iz leta v leto krči, ker kmetije propadajo, se iz leta v leto krči, ker kmetije propadajo, tukaj zaradi tega, drugod zaradi drugega

Dr. Rajko Ložar:

Gorica - Selo - Dvor

vzroka in ki ga vedno bolj zavzemajo mesta in mestom podobne naselbine, industrijski objekti in avtomobilske superceste, nosi skoraj vsak kos zemljišča svoje ime, po katerem ga lastniki brez težav poznajo. Če je več njiv pšenice in pride čas žetve, ima gotovo vsaka svojo identifikacijo, ena npr. Ob gozdu, druga Za robom in določen čas za žetev. En travnik se imenuje V mesarici, drugi Na blatu, živina se eno leto pase »Na gmajni«, drugo leto »Na ledini« itd. S strokovnim izrazom pravimo tem imenom ledinska imena, nemško Die Flurnamen. Pokojni profesor Jakob Kelemina v svoji zadnjič omenjeni kritiki Narodopisja Slovenecv ni bil posebno zadovoljen s to besedno rabo. Ledina je po njegovem v glavnem das Brachland, nekaj, kar je neobdelano, za Flur pa misli, da pomeni celotno ozemlje, ki pripada župljanom oz. vaščanom in bi se moralo imenovati »rodina«. Ta kritika je bila brez dvoma zelo duhovita in verjetno izražena na podlagi arhivskih študij,

v praksi bo pa težko odpraviti izraze: ledinska imena in Die Flurnamen.

Večina ledinskih imen je starega datuma. Najdemo jih že v najstarejših listinah, zlasti darilnih, zatem v urbarjih, nato v katasterskih mapah, celo v samih zemljevidih s pogosta, in nastajala so tudi v najnovejši dobi. Ta imena so dober zgodovinski vir in jih ni zametavati. Za zgled navedem primer iz svojega delovanja. Pri Sv. Križu nad Moravčami (v Zasavskem hribovju nad krajem Kresnice) je bila ena parcela imenovana Pri cerkvi, v resnici pa ni bilo nobene cerkve videti. Toda ob kopanju jarkov za temelje svinjaka je gospodar zadel na staro zidovje, obvestil muzej in jaz sem šel k Sv. Križu pogledat, kaj je na stvari. Ugotovil sem, da je staro zidovje del prezbiterja gotske cerkve, ki je bila uničena verjetno v turških časih. Trava je prerasla ostanke zidov, ljudje so pa vedeli, da je bila tam cerkev in tako je nastalo ledinsko ime »Pri cerkvi« in s tem določna tradicija.

1 Ledinska imena so naravni izraz praktičnih in lastniško-pravnih razmer. Gospodar lahko kontrolira svoje posestvo samo s temi imeni, ki jih na primer v ameriških zemljiških mapah, tako imenovanih Plat Books, ne najdemo, kajti tukaj rabijo namesto imen številke. Številke so seveda v rabi tudi v Evropi poleg imen. V pravnih odnosih so ta imena zelo važna. Dalje kažejo, kako temo za naravo živi človek na deželi, zlasti kmetovalec. Izrednega pomena so ta imena za zgodovino kolonizacije, za jezikoslovje, za študij razvoja podeželskega gospodarstva, za socialno mišljenje in končno za študij celokupne miselnosti in ustvarjalnosti človeka, ki na takih zemljiščih živi.

V strokovni literaturi je prevladalo tiho mišljenje, da se tako poimenovana zemljišča oziroma njihovi deli začnejo šele z njivsko ploskvijo, ki leži bolj ali manj daleč od doma. To mišljenje je brez podlage: take ledine in ledinska imena se začnajo takoj pri hišnem pragu, in že domačijo obdajajoči ter med poslopji ležeči prostori nosijo čisto določena imena. Naslednja izvajanja opiram zlasti na svojo ugotovitev v okviru slovenske kmečke hiše na Koroškem, kjer sem postal na to stvar pozoren, na žalost pa šele v zadnjih štadijih raziskovanja.

(Dalje prihodnjič)

Rož, Podjuna, Žilja

Sele

● **V tretje gre rado.** — „V tretje rado gre“. Ta stari ljudski pregovor se je pri nas nedavno uresničil. V stari občinski hiši so nastanjene rentnice in občinske oskrbovanke. V podprilitchju, pritličju in podstrešju jim nudijo sobe stanovanje. Ob sončnih dnevih rade posedajo na klopih pred hišo ali v bližini.

Najstarejša je bila Mlečnikova Liza. Pa so ji dnevi potekali in je umrla stara 96 in pol leta, torej malo mlajša kot njena sestra, ki je lani umrla v Šmarjeti, stara nad 100 let.

Konec julija ji je sledila v večnost Pavelnova Reza, stara blizu 88 let. Nihče ni pričakoval, da bo že en teden pozneje odšla za njo njena najbližja sosedka v hiši, Šajnikova Malka Perč. Še nekaj tednov prej je sosedom pomagala pri delu. Tako so se tekom dveh mesecev kar tri iz iste hiše preselile na drugi svet. Naj v miru počivajo!

● **Pevsko društvo „Planina“ v Selah** vabi na PEVSKI KONCERT, ki bo v nedeljo, 9. septembra 1973, ob 14. uri v farni dvorani v Selah.

Nastopajo: ženski, moški in mešani zbor iz Sel. Zbore vodita: gospa Mira Oraže in g. Franci Čertov.

Prisrčno vabljeni, kajti pevsko društvo „Planina“ praznuje letos 50-letnico svojega obstoja.

Polena - Plaznica

● **O pogumnem žitrajskem jagru.** — Veliko lovsko spretnost je dokazal v nedeljo, 19. 8. 1973, naš rojak Karl Sager iz Polene.

Že ob svitu je Karli na Jegartovem travniku pričakoval srnjaka. A v veliko lovsko začudenje se mu priklati tropa divjih prašičev. Z veliko pazljivostjo in lovsko spretnostjo je Karli dva ščetinca smrtno zadel. K temu vojnemu zadetku Karliju vsi šentlipiški prijatelji najiskreneje čestitamo in želimo, da bo tudi v bodoče tako častno zastopal žitrajске jagre.

SAK ter njegova bodočnost

Preteklo nedeljo je igral Slovenski atletski klub proti Hörzendorfu. Kot ste že morali zvedeli, so naši igralci igrali neodločno in sicer 5:5 (4:0). Gole za SAK so dali Fera (3), Waldhauser ter Singer. Kot je iz rezultata ob prvem polčasu razvidno, so naši nogometaši že vodili z 4:0. Po prvem polčasu se jim je posrečilo, zvišati rezultat celo na 5:1. Ob koncu pa smo se morali zadovoljiti z neodločnim 5:5 ter potemtatem že v drugi tekmi letošnje sezone zgubili eno točko.

Kot lahko po tej tekmi opazimo, so marsikateri igralci ter navijači našega moštva deprimirani. Kar je na eni strani tudi razumljivo. Vendarle ne smemo pozabiti, da so igralci SAK-a igrali šele svojo drugo tekmo. S tem seveda ni rečeno, da naj bi bili lahkomišelní. Vendarle že kar ob začetku letošnje nogometne sezone vreči puško v koruzo, prav tako ne bi bilo na mestu. Boj za osvojitve prvega mesta v 2. razredu D namreč še ni izgubljen. Kot vsi vemo, je za nogometno moštvo resnično tovarištvo med posameznimi igralci neobhodno potrebno. Za SAK pa še prav posebno v tej situaciji..

Vendarle ob vsem tem ne moremo iti preko dejstva, da vodstvo Slovenskega atletskega kluba jako slabo funkcionira. Uzmimo samo primer predsednika, ki pretežno del sezone sploh nima kakega kontakta do naših igralcev. V Parizu igrati predsedniško vlogo, slovenskemu nogometnemu klubu prav nič ne koristi. Sicer ne pišemo radi o takšnih rečeh, vendarle nam omenjeni nedostatkí glede slabega funkcioniranja naših tako imenovanih „funkcionarjev“ že polagoma presedajo. Kajti bodočnost uspešnega nogometnega kluba se začne pri vodstvu, konča pa se na nogometnem igrišču!

Oglašujte
v našem listu!

VABIMO NA

seminar Kluba slovenskih študentov

ki bo pri **Š o š t a r j u** v **Globasnici**, dne 7. in 8. septembra 1973.
Na programu so referati in diskusije.

Osrednja tema seminarja: **“Neofašizem v Avstriji in Evropi”**

PETEK, 7. septembra:

10.00 1. in 2. referat: Nastanek in razvoj fašizma v Evropi, antifašistični boj delavskega razreda evropskih narodov. Družbene korenine fašističnega vzpona. — **Ref.: Vinko Wieser in Joža Messner.**
15.00 3. referat: Oris zgodovine Kärntner Heimatdiensta. Prilaganje nacistov novim razmeram, njihove funkcije in pozicije danes v koroških in avstrijskih strankah ter institucijah. — **Ref. Zdravko Velik**

SOBOTA, 8. septembra:

09.00 4. referat: Neofašizem — vzroki in oblike njegovega nastajanja. Kakšno vlogo igrajo pri tem meščanske stranke. Koroška jesen 1972. Ali imamo na Koroškem in v Avstriji opraviti s fašističnim gibanjem? Socialna osnova šovinistov. — **Ref.: Mirko Messner**

Med seminarjem si lahko ogledate razstavo

„Sodobni problemi koroških Slovencev“

VABIMO NA PROSLAVO

**50-LETNICE USTANOVITVE
KLUBA SLOVENSkih ŠTUDENTOV NA DUNAJU**

dne 8. septembra, ob 19.30 zvečer pri **Š o š t a r j u** v **Globasnici**.

Spored: Govori in odrski nastop: Ekstremist Matija Gubec.

Po proslavi **p l e s!** — Igra znani ansambel **VESELI KRANJCI**

Žalostna novica za Bilčovs

Žalostno je odjeknila v naših srcih tužna vest, da je v Ljubljani preminul naš rojak **Robert Mihor**, ki je bil dolga leta mestni tesarski mojster v glavnem mestu Slovenije. Rajnemu je stekla zibelka v naši občini 20. 4. 1896 pri Breznikarju, kjer so njegovi starši še živeli kot stanovanjski najemniki. S pridnim tesarskim delom si je oče služil svoj vsakdanji kruh in si pri tem kljub številni družini sedmih otrok toliko prihranil, da si je mogel kupiti pd. Švstarjavo kajžo v Spodnji vesci, občina Bilčovs in zato je pri nas njegov sin najbolj znan z imenom „Švstarjov Robej“. Bil je zelo nadarjen, vendar tedanji trdi časi niso dopuščali, da bi mogel iti študirat, zato se je izučil za tesarja in se je v tej stroki izpopolnil, da je dobil diplomu za tesarskega mojstra.

Bil je jako zaveden in kot tak v dobi po glasovanju zaradi sovražnih razmer na Koroškem odšel v Ljubljano in si tam s svojo pridnostjo in razgledanostjo ustanovil lepo tesarsko podjetje in na to tudi svojo družino. Rad je prihajal iz Ljubljane k nam na Koroško, kjer je velikokrat prisostvoval našim društvenim prireditvam, saj je bil tudi član našega Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ že od časa, ko je bival še v Bilčovsu. Tudi iz domačega kraja smo se radi

oglašali pri njem v Ljubljani, kjer se je jako zanimal za naše uspehe v našem kulturnem društvu in tudi drugače za naše politične in verske zadeve. Ljubil je prav posebno našo domačo koroško pesem. Rad se je zadržal med našimi pevci in je tudi kot agilen odbornik „Kluba koroških Slovencev“ v Ljubljani bil včlanjen kot aktiven pevec klubskega pevskega zbora. Tudi svojo družino (3 sinove in eno hčerko) je vzgojil v prave, s koroškimi Slovenci čuteče naslednike, kateri radi obiščejo tukajšnje sorodnike. Eden njegovih sinov je župnik v fari Lubno blizu Brezij na Gorenjskem. Zadnje nekaj let ga je možganska kap priklenila bolj na njegov ljubljanski dom, vendar je še gojil željo, da bi še obiskal svoj rodni kraj, pa mu je nemila smrt prej pretrgala nit življenja. Dne 17. 8. 1973 smo ga v velikem številu ljubljancev in mnogih iz domače župnije, sprejeli na Žalah k večnemu počitku. Naj bo ženi vdovi, otrokom in sorodnikom izrečeno naše prisrčno sožalje. Naš domačin in zaveden slovenski sin naj počiva mirno v slovenski zemlji in mi ga pa hočemo ohraniti v najboljšem spominu kot koroškega slovenskega narodnjaka. Slava njegovemu delu in narodni zvestobi.

Katholisches Bildungswerk razkazuje dvojezično „Koroško“

Po številnih krajih (južne-) Koroške prirejajo razne skupine v sezonski dobi skioptična predavanja za turiste. Namen teh predavanj je, prikazati našim gostom Koroško, njene prebivalce ter življenje Korošcev sploh. Ako pa se predava o južni Koroški, normalno ne bi smeli prezreti južne Koroške oz. njenega dvojezičnega prebivalstva. To namreč narekuje ljudem, ki mislijo, da zmorejo razkazovati tujcem koroško deželo, zdrava pamet ter smisel za objektivnost.

Obiskal sem v Vrbi dvoje skioptičnih predavanj, ki ju je priredil „Katholisches Bildungswerk“. Prvo predavanje je imel dir. Erich Sternutz iz Celovca pod naslovom „Schöne Heimat Kärnten mit Liebe gesehen“. Pričakoval sem, da bo predavatelj, ki se prišteva katoliški prosveti, govoril objektivno. Govoril je o vsemogočih značilnostih Koroške ter njenih prebivalcih, skušal je udeležencem analizirati koroški nemški dialekt, življenje ter eksistenco Slovencev pa je na-

kazal v dveh kratkih stavkih. Sicer je vedel kar obširno obravnavati življenje ter kulturo naših sodeželanov, ni pa očitvidno znal povedati nekoliko več o koroških Slovencih. Samo ugotoviti, češ na Koroškem eksistirajo tudi Slovenci, je vsekako premalo. Mnenja smo, da želijo tujci več vedeti. Kot se tudi glede naše dežele ne zadovoljijo samo z ugotovitvijo, češ da pozna Avstrija tudi zvezno deželo Koroško.

Drugo skioptično predavanje je imel ORR. H. Wirnig iz Beljaka, ki je govoril o temi „Kärnten erleben und sehen“. Kar ob začetku predavanja je predavatelj menil, da „noče manipulirati ter prikazati resnično Koroško“. Tako je omenil, da živita na Koroškem slovenska ter nemška narodna skupnost, hkrati pa dostavil, da je bila koroška zemlja ogrožena od Jugoslovanov ter da so Nemci morali za Koroško preliti veliko krvi. Tudi ni pozabil omeniti „Abwehrkämpferjev“ ter naštevati njihovih „zaslug za lepo, svobod-

Vogrče

(Zmaga vogrških gasilcev in ogenj)

U nedeljo, 26. avgusta, zvečer so vogrški gasilci med hupanjem, petjem in vzklikanjem kakor zmagoslavna vojska pridrveli domov. Uzroka je bilo dovolj za veselje, saj so prinesli s seboj trofeje — kar tri pokale.

U Pustrici so se vršile popoldne tekme za prehodni pokal gasilskih društev velikovškega okraja. Pokal dobi tista skupina, ki v tekmah trikrat zmaga. Vogrški gasilci so trikrat osvojili prvo mesto: prvič v Lovankah, drugič v Vogrčah in sedaj tretjič v Pustrici. Tako je pokal prešel za trajno v njihovo last.

Posebej pa je četrta skupina pod vodstvom g. Rudija Končiča prejela za prvo mesto še drug pokal. Tretja skupina pod vodstvom g. Franca Konečnika pa si je na šestem mestu pridobila tretji pokal. U Pustrici je tekmovalo 12 skupin. Deželni poveljnik Peter Gradnitzer je vogrško skupino posebej pohvalil in rekel, da se že dolgo let v velikovškem okraju imenujejo Vogrče na vidnem mestu.

Pri okrajnem tekmovanju v Velikovcu so Vogrčani že dvakrat osvojili prvo mesto in se je četrta skupina usposobila za tekme za deželno prvenstvo.

Zmage in pokali so sadovi organiziranega in požrtvovalnega dela, premnogih vaj po težkem delu. Zahvala velja krajevemu gasilskemu poveljniku g. Antonu Visočniku, prejšnjemu poveljniku g. Francu Juchu kakor tudi vsem članom, da hrani sedaj gasilski dom že 10 pokalov. Z lastnimi sredstvi so si lepo opremili dom, si nabavili precej orodja in prav sedaj sami kupili 20 novih oblek. Če upoštevamo, kako majhne so Vogrče, bomo njihovo delo še bolj cenili.

Cestitamo jim in želimo še mnogo nadaljnjih uspehov!

Kako potrebno je izvežbano gasilsko društvo, sta pokazala v zadnjem času dva požara. 8. avgusta je pogorel hlev pri Dolinarju v Vogrčah. Zažgal ga je v otroški neumnosti domač otrok. Ogenj je nastal opoldne, ko je najmanj gasilcev doma, vse je na delu. Vendar je le nekaj gasilcev hitro pripravilo vse potrebno in so mogli še rešiti hišo. Požrtvovalno pa so pomagali pri gašenju in reševanju živine sosedje, moški in ženske. S tako skupno pomočjo so komaj še mogli preprečiti večjo nesrečo.

V torek, 21. avgusta, nas je ob dveh ponoči zbudila sirena in naznanila ogenj pri Komanu v Repljah. Na nepojasnen način je nastal ogenj v bivšem hlevu, ki ga je gospodar Marko Tomić preuredil v moderno farmo piščancev. Poleg poslopja, strojev in naprav je pogorelo 13.000 piščancev. Gasilec iz Vogrč, Doba, Repelj, Pliberka in Libuč se je posrečilo, da se ogenj ni razširil na sosednje hiše. Ugodno je bilo vsaj to, da ni bilo vetra. Škoda znaša poldrug milijon. Koman si je takoj začel pripravljati še večjo in modernejšo farmo, je podjeten in sposoben. Pri novi farmi mu želimo več sreče!

no in nedeljivo Koroško“. Zato pa je pozabil omeniti dogodke v zvezi z nacionalno-socialističnim režimom; ni omenil izseljevanja številnih koroških slovenskih družin, medtem ko so morali sinovi teh družin na fronti prelivati kri za „tisočletni rajh“. In končno ni omenil dejstva, da so se številni koroški Slovenci aktivno borili proti nacionalno-socialističnim krivoločnikom, medtem ko so razni „domoljubni“ Korošci pomagali pri podiranju avstrijske meje.

Sicer pa predavatelj o koroških Slovincih ni vedel posebnega poročati: ni prikazal njihove zgodovine (razen v zvezi s koroškim obrambnim bojem) ter tudi ne njihove (bogate) kulture. Zato pa je med drugim na Dobraču našel dve cerkvi, o katerih je trdil, da je ena baje „vindšarska“.

Rekel je namreč, da noče manipulirati. Vsekakor moramo z začudenjem ugotoviti, da kot prireditelj teh skioptičnih predavanj nastopa „Katholisches Bildungswerk“. Ali ta katoliška organizacija ne ve, kdo v njenem imenu razkazuje tujcem Koroško? Ali dotični katoličani ne vedo, kako se naj poroča o dvojezični Koroški?

In to po sinodi...

-kaj-

Celovski župan v Sloveniji in Furlaniji Julijski krajini

Konec preteklega tedna je celovski župan **Guggenberger** v spremstvu magistratnega vodje **dr. Lindnerja** obiskal dve sosednji deželi, in sicer Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino. Na svojem osemsto kilometrov dolgem potovanju je župan Guggenberger obiskal mesta Novo Gorico, italijansko Gorico in Pordenone, kakor tudi mladinsko kolonijo Avstrijsko-jugoslovanskega društva v Novem gradu.

V Novi Gorici ju je sprejel predsednik občinskega sveta **Skolarič**, hkrati pa sta se celovška gosta seznanila še z drugimi vodilnimi občinskimi očetmi mestne uprave. V ostalem je treba omeniti, da goji Nova Gorica že več let prijateljske stike s Celovcem. Gospodje obeh mest so izmenjali misli in mnenja o komunalnih zadevah. Župan **Guggenberger** in **dr. Lindner** sta se na vožnji

po mestu seznanila tudi z znamenitostmi le-tega.

V avstrijski otroški koloniji v Novem gradu v Istri je župan obiskal petdeset otrok, od tega enaindvajset iz Celovca, ki so nastanjeni v koloniji skupaj z otroki iz Kranja, Radovljice in Škofje Loke.

Dalje je vodila pot celovška mestna očeta čez mejo v Italijo, ker je imel župan Guggenberger srečanje v Gorici s tamkajšnjim žu-

panom **De Simonom**, podžupanom **Rovisom** in drugimi vodilnimi gospodi goriškega magistrata. Tudi tukaj sta koroška gosta izmenjala bogata izkustva na komunalnem sektorju.

Kot zaključek uspešnega potovanja „dobre volje“ v Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino je bil obisk velesejma v Pordenonu. Župan **Guggenberger** je ob tej priložnosti povabil pordenonskega župana **Rosa**, naj obišče koroško glavno mesto Celovec, kar je ta z zadovoljstvom sprejel. Med Celovcem in Pordenonom (četrtim provincialnim mestom Furlanije-Juljske krajine) doslej še ni bilo nikakih uradnih stikov. Sedanji obisk celovškega župana Guggenbergerja pa naj bi položaj zboljšal.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „BISERNICA“ V CELOVCU

vabi na

pevski koncert

v soboto, 1. septembra 1973, ob 20. uri
v srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Poje: Partizanski pevski zbor iz Ljubljane — Dirigent: prof. Radovan Gobec
Ljubitelji revolucionarne slovenske pesmi prisrčno vabljeni!

Društveni odbor

Koroška stvarnost — v NAŠEM TEDNIKU

K TEKMI V SOBOTO, 25. AVGUSTA 1973:

Dobrla vas : KAC (1:4)

Igra se je končala s škandalom. povzročil ga je sodnik Mohrher. Ker so igralci iz Dobrle vasi in njihovi spremljevalci njegovo pristranost v tekmi kritizirali, jih je surovo zavrnil in psoval s „čuši“. Da tega Dobrolčani niso vzeli mirno na znanje in da so upravičeno ostro reagirali, se samo po sebi razume.

Ob tej ponovni provokaciji sodnikov koroške nogometne zveze moštev iz koroškega dvojezičnega ozemlja pri igrah na celovških ali pa na nemških tleh Koroške je treba zastaviti vprašanje: Kako dolgo bo Koroška nogometna zveza še dovoljevala svojim sodnikom, da bodo namerno izzivali moštva z južne Koro-

ške, v katerih igrajo tudi Slovenci? Primer po igri Dobrla vas : KAC namreč ni osamljen. Taki primeri se kar vrstijo. Med njimi navajamo samo dejstvo, da je sodnik Koroške nogometne zveze pri lanskim jesenskim igri SAK proti moštvu iz Gospe Svete, igralcem SAK prepovedal, da govorijo slovensko. Ugotavljamo tudi ponovno, da je bil sodnik pri odločilni tekmi v drugem D razredu, ko je na Koschatovem igrišču igral SAK proti Launsdorfu, skrajno krivičen. Cilj njegovih odločitev je bil takrat očiten: SAK ne sme doseči prvenstva v tem razredu in ne sme napredovati v prvi razred. Tudi takrat se je, podobno kot v soboto na KAC igrišču, sodnik zatekel k policiji.

Nova knjiga o Titu

Pred dnevi je izšla v Beogradu najnovejša knjiga o predsedniku Titu: Tito v svetovnem tisku. Izdala jo je založba Jugoslovanske revije.

Knjiga vsebuje izbor sestavkov, objavljenih v tujem tisku ob 80. rojstnem dnevu predsednika Tita. Izšla je v srbohrvaščini, angleščini in francoščini.

„To je nekoliko nenavadna knjiga o Titu. Napisalo jo je okrog 100 avtorjev iz raznih dežel sveta, ki so si prizadevali, da bi ob nekem slovesnem trenutku, Titovi 80-letnici, osvetlili zgodovinski pomen njegove osebnosti in pomen njegovega dela v jugoslovanskem in mednarodnih okvirih,“ je rečeno v predgovoru knjige.

Knjiga „Tito v svetovnem tisku“ ima 170 strani.

O B J A V A DUNAJSKI VELESEJEM BODO PRIREDILI

Nasproti vsem govoricam, naznanja Delniška družba dunajskega velesejma, da bo Dunajski velesejem na vsak način od 5. do 9. septembra 1973.

Govorice so se namreč razširile, da bodo morali zaradi ponovnega izbruha epidemične živalske bolezni slinavke in parkljevke odpovedati letošnji Dunajski jesenski velesejem. Samo razstave plemenske živine ne bo!

DEŽELNI MUZEJ ZA KOROŠKO NAZNANJA

DEŽELNI MUZEJ ZA KOROŠKO IN NJEGOVI ZUNANJI MUZEJI SO ODPRTI:

Deželni muzej za Koroško v Celovcu: Od torka do sobote, od 9. do 16. ure. V ponedeljek je muzej odprt v primeru slabega vremena. Posebna razstava: Rudolf Sodek : LESOREZI.

Koroški muzej na prostem pri Gospe Sveti:

Od maja do oktobra, in sicer od ponedeljka do nedelje, od 9. do 18. ure.

Za tiskovni sklad so darovali:

Matilda Preschern, Loče	šil. 100.—
Č. g. Tomaž Holmar, Obirsko	10.—
Jože Guštin, Buenos Aires	50.—
Agnes Writz, Št. Stefan	30.—
F. Gantar, Anglija	21.—
Aleš Kuhel, Korte	20.—
Neža Markun, Korte	15.—
Kati Wolte, Celovec	10.—
Florijan Oswald, Brdo	10.—
Franc Švegel, Lobnik	7.—
Feliks Hribar, Korte	2.—

VSEM DAROVALCEM
ISKRENA HVALA!

tedenski program

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 2. 9.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 3. 9.: 13.45 Informacije — Za našo vas. — TOREK, 4. 9.: 9.30 Poje mladinski zbor RTV Ljubljana. — 13.45 Informacije — Športni mozaik — Otroci, poslušajte! — SREDA, 5. 9.: 13.45 Informacije — Za našo knjižno polico — Iz koroške literarne delavnice: Andrej Kokot. — ČETRTEK, 6. 9.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom. — PETEK, 7. 9.: 13.45 Informacije — Skladbe slovenskih skladateljev. — SOBOTA, 8. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 2. septembra: 16.30 Za otroke od 5. leta naprej: Indijanska pravljica — 16.40 Za otroke od 6. leta naprej: Kenguru Skippy — 17.05 Za družino: Svet znamke — 17.30 Moj sin: „Po vratek“ — 17.55 Tako igrajo... na Islu Margeeiti, lahko noč za najmlajše — 18.00 Veselje ob glasbi — Rudolf Buchbinder (klavir) — 18.30 Skrivbi — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Šport — 20.10 Kristijan v času — 20.15 Salzburške slavnostne igre 1973: „Kaj hočete“, Shakespearova komedija — 22.15 Šport in čas v sliki — nočna izdaja.

PONEDELJEK, 3. septembra: 18.00 Živalski vrtil sveta — svet živalskih vrtov — 18.25 Tako igrajo... na Maracaibu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Jason King: Astronavt in medved grizli — 21.10 Šport — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 4. septembra: Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 Tako igrajo... na Caraipiju, lahko noč za najmlajše — 18.30 Knips — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kul-

tura — 20.06 Šport — 20.15 Srečanje z živalmi in človekom — 21.05 Otroški umor, Peter Turri- ni, nato diskusija in Čas v sliki — nočna izdaja.

SREDA, 5. septembra: 11.00 Program za delavce: Beg pred ognjem — 12.25 Šport — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Obisk — 17.10 Za otroke od 11. leta dalje: Tri ženske v hiši: Prva pomoč — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Tako igrajo... na Puertu Lopezu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kuhinja v televiziji — 19.00 Avstrija v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Žurnal-hit (3) 1900 do 1918 — 21.10 Prerezi — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja.

ČETRTEK, 6. septembra: 18.00 Tečaj italijanskega jezika — 18.25 Papotin, lahko noč za najmlajše — 18.30 Šport — 18.55 Kramljanje v stanovanju — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Dva v sobi; filmska komedija o muzikantu, ki išče službo v New Yorku — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja.

PETEK, 7. septembra: 11.00 Program za delavce: Dva v sobi — 18.00 Zeleni svet: Novo iz kmetijstva — 18.25 Papotin, lahko noč za najmlajše — 18.30 Pater Brown: Bodalo s krili — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Uradni spisi XY-nerešeni — prenos iz Münchna — 21.20 Ljudje na meji — 22.35 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.40 Noč se je storila v pristanišču Goten. Usoda beguncev v januarju leta 1945.

2. PROGRAM

NEDELJA, 2. septembra: 15.00 Svetovno kolesarsko prvenstvo v Barceloni — 17.00 Gasilska olimpiada v Brnu — 17.25 Načrtujemo, da bi preživeli — 18.00 Tedenski magazin — 19.15 MI 73 — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Kultura — posebno — 20.05 Vprašanje kristjana — 20.10 Izobrazba — 20.15 Smrt v Hollywoodu. Filmska satira o ameriških običajih pokopa — 22.15 Čas v sliki — nočna izdaja.

PONEDELJEK, 3. septembra: 17.30 Svetovno

prvenstvo v skokih v vodo: skoki žensk. Prenos iz Beograda — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.09 Izobrazba — 20.15 Jour fixe; vodi Wolfgang Kraus — 21.05 Slavje (drugi časi: Bruno kam?) — 22.35 Avstrija v sliki — Čas v sliki in kultura.

TOREK, 4. septembra: 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Šport — 20.09 Izobrazba — 20.15 Pesem iz Avstrije: Nižja Avstrija — 21.00 Vesoljska ladja Enterprise: Jutri je včeraj — 21.50 Svetovno prvenstvo v plavanju iz Beograda — 22.50 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — 23.10 Čas v sliki in kultura.

SREDA, 5. septembra: 17.30 Svetovno prvenstvo v plavanju iz Beograda: skoki v vodo za moške — finale — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Šport — 20.09 Izobrazba — 20.15 Rafael Kubelik — 21.10 Senzacije pod cirkuško kupolo (8. nadaljevanje) — 22.00 Svetovno plavalno prvenstvo v Beogradu — 23.00 Avstrija v sliki — 23.10 Čas v sliki in kultura.

ČETRTEK, 6. septembra: 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Šport — 20.09 Izobrazba — 20.15 Govor in odgovor — 21.30 Pikova dama; opera ruskega komponista Petra Iljiča Čajkovskega — 22.05 Svetovno plavalno prvenstvo v Beogradu — 23.05 Avstrija v sliki — 23.25 Čas v sliki in kultura.

PETEK, 7. septembra: 16.30 Svetovno prvenstvo v plavanju v Beogradu: skoki v vodo s stolpa za ženske — finale — 18.30 Nadaljevanje prenosa iz Beograda — skoki s stolpa — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Spotoma za konec tedna — 20.06 Šport — 20.09 Izobrazba — 20.15 Originalni film: Bus stoj — 21.45 Evropsko lahkoatletsko prvenstvo v Edinburgu, in sicer finale za ženske — 23.00 Uradni spisi XY-nerešeni — 23.10 Prenos iz Edinburga: Lahkoatletsko prvenstvo Evrope — nadaljevanje za ženske.

LJUBLJANSKA TELEVIZIJA

NEDELJA, 2. 9.: 8.50 Skrivnosti morja — 9.40 Po domače ob meji — 10.10 Kmetijska oddaja — 10.55 Otroška matineja — 11.50 Poročila — 11.55 TV kašipot — Nedeljsko popoldne — 16.30 Evropsko prvenstvo v veslanju — 18.00 Poročila — 18.05 Retrospektiva jugoslovanskega filma k

sodobnemu izrazu od leta 1948—1960: Kekec — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 TV barometer — 20.35 A. Marodič: Janez Spravljivec — 21.20 Tuji gostje v našem studiu — 21.35 Športni pregled — 22.05 Poročila — 22.10 Svetovno prvenstvo v vaterpolu.

PONEDELJEK, 3. 9.: 14.58 Napoved sporeda — 15.00 Skoki v vodo — barvni prenos s svetovnega prvenstva — 17.00 Madžarski TV pregled — 18.15 Obzornik — 18.30 Pustite jih živeti — 19.00 Svetovno prvenstvo v vaterpolu — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 TV barometer — 20.35 Zoran Jovanović: Vlak za sever, vlak za jug — drama TV Sarajevo — 21.35 Melodije za vse čase: Jerome Kern — 22.05 Poročila.

TOREK, 4. 9.: 17.15 Madžarski TV pregled — 17.45 Slika in ritem — 18.15 Obzornik — 18.30 Svetovno prvenstvo v plavanju — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 TV barometer — 20.35 L. N. Tolstoj: Vojna in mir — 21.25 Kaj hočemo — Ob ustavnih in kongresnih razpravah — 21.45 Kulturne diagonale — 22.15 Poročila.

SREDA, 5. 9.: 14.58 Napoved sporeda — 15.00 Skoki v vodo — finale (barvni prenos s svetovnega prvenstva) — 17.15 Madžarski TV pregled — 17.45 Mačkon in njegov trop — 18.15 Obzornik — 18.30 Svetovno prvenstvo v plavanju — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 TV barometer — 20.35 S. O. S. — italijansko-sovjetski film — 22.30 Poročila.

ČETRTEK, 6. 9.: 16.45 Madžarski TV pregled — 17.45 Izbor športnih in turističnih oddaj — 18.15 Obzornik — 18.30 Svetovno prvenstvo v plavanju — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Kam in kako na odih — 20.40 Četrtekovi razgledi: Sodni dan na vasi — 21.30 E. Zola: Germinale — 22.15 Poročila.

PETEK, 7. 9.: 14.58 Napoved sporeda — 15.00 Skoki v vodo — ženske (barvni prenos s svetovnega prvenstva) — 17.15 Madžarski TV pregled — 18.00 Iskre v očeh — 18.15 Obzornik — 18.30 Svetovno prvenstvo v plavanju — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 TV barometer — 20.35 Iz zakladnice svetovne književnosti: Francisco R. Gonzales: Korenine — 21.55 Poročila — 22.00 Atletska tekmovanja za evropski pokal.

NOGOMET:

Tekme nacionalne lige

Avstrijsko nogometno prvenstvo v novi sezoni 1973/74 je v polnem teku. Z nedeljskimi tekmami v nacionalni ligi so doslej odigrali že tri kola. V teh treh kolih sta neporažena še Avstrija/WAC in graški Sturm. Odličnemu dunajskemu moštvu Rapida pa je enajsterica Bregenza odščipnila na domačem igrišču eno točko (tekma se je končala 1:1); Avstrija/WAC — Vienna 4:1 (3:0); Avstrija Celovec — Sturm 0:1 (0:1). Tudi GAK in koroški klub Radenthein/VSV sta igrala neodločeno 1:1 (0:0). To nedeljo je zmagala tudi salzburska Avstrija in sicer nad Simmeringom s 3:0 (1:0). Avstrijski prvak innsbruški Wacker je zmagal s 3:1 (2:0) proti gradiščanski enajsterici Eisenstadta.

Brez točk so doslej še Eisenstadt, Vienna in Donawitz.

V tretjem kolu je obiskalo vse tekme nacionalne lige 74 tisoč gledalcev (povprečno je bilo na tekmi 9250 ljudi). Vsa tri kola je gledalo 168.000 gledalcev. Najboljši strelci: 4 gole: Dokupil; 3 gole: Krankl, Lorenz, Martinez; 2 gola: Fiala, Kürner, Strau, Zanut, Pezzey, Strasser, Gronen, Leitner.

STURM — AVSTRIJA CELOVEC 1:0 (1:0)

Enajsterica celovške Avstrije je bila v nedeljo prvič poražena, na tujem, v Gradcu. Avstrija je bila sicer enakovreden, če ne celo boljši nasprotnik Gradčanov, a je kapitulirala pred surovim igranjem tega moštva. Res je tudi, da je sodnik Drabek precej pripomogel k porazu koroškega moštva, ki ni znalo ujeti niti proti Sturmovi grobi igri.

Načrt Sturmovega trenerja je bil enostaven, a učinkovit: najboljša strelca celovške Avstrije Emmerich in Hasil sta dobila stalnega čuvarja, ki sta onemogočila tema dvema odličnima igralcema, da bi pokazala svoje nogometno znanje. Da je padel na tekmi le en gol, se imajo Celovčani zahvaliti sijajnemu vratarju Horvatiču in ožji obrambi: Faku, Ullmanu in Ruški. Dobro sta igrala pri poražencih še Jagodic in Fegerl. Pri Sturm so se odlikovali igralci: Fuchs, Steiner, Rosner, Ringert in Kaiser.

Razburljivi tekmi je prisostvovalo okoli 10 tisoč gledalcev, od teh je bilo kar 1500 Korošcev.

Tretji Radentheinov remi:

RADENTHEIN/VSV — GAK 1:1 (0:0)

Drugi koroški klub, novinec Radenthein/VSV, je v tretjem kolu dosegel že tretji neodločeni rezultat (proti LASK 0:0 in salzburški Avstriji prav tako 0:0), tokrat pa proti graškemu GAK.

V Beljaku se je zbralo 7000 gledalcev, ki so si želeli zmago domače enajsterice. Toda nič ni bilo iz tega, kajti gostje iz Gradca so prvi povedli, tako da so morali gledal-

ci celo trepetati, da ne bi domače moštvo izgubilo. No, in v 78. minuti je Radenthein le končno zaslužen izenačil po Sternigu. Zanimivo je omeniti, da bi morali Korošci v prvem polčasu voditi najmanj z dvema goloma razlike, a je obe stoodstotni priložnosti napravil njihov igralec Koubek. Najboljši igralec pri Radentheinu/VSV je bil napadalec Stlinovič, ki je vodil vse niti igre. Dalje so ugajali pri koroških igralcih še Sternig, Gärtner in Hafner.

Pri graškemu GAK je bilo v tej tekmi opaziti napredek. Enajsterica se od igre do igre bolj uigrava. Omeniti je treba požrtvovalne igralce GAK: Huberts, Lamprechta, Fendlerja in Rebernika.

Po tretjem kolu nacionalne lige vodi dunajska Avstrija, ki ima 6 točk, sledi ji graški Sturm (prav tako šest točk, a s slabšo razliko golov), 3. je Sportklub s petimi točkami, 4. je Vorarlberg (5 točk). Naša koroška klub sta trenutno na osmem (Radenthein/VSV), ki ima tri točke, na 13. mestu je šele celovška Avstrija (z dvema točkama in enim porazom). Na repu lestvice je dunajska Vienna.

OLIMPIJA USPEŠNA V DVEH TEKMAH

Tudi v Jugoslaviji se je začelo nogometno prvenstvo prve zvezne lige. V najvišjem nogometnem razredu zastopa Slovenijo samo moštvo Olimpije, ki je v dveh tekmah iztržila kar tri točke.

V prvem kolu je startala Olimpija zadovoljivo. Ljubljanskim zeleno-belim je na štadionu v Maksimiru v Zagrebu uspelo iztržiti neodločen rezultat; končni izid pa je bil 0:0.

Olimpija — Bor 4:2 (1:1)

To nedeljo je za Bežigradom v Ljubljani za domače nogometaše kazalo že slabo. Olimpija je namreč igrala z Borom, ki je vodil že 2:1, pa vendar so Ljubljancani potem zaigrali nadvse požrtvovalno in dosegli kar tri gole zapored ter zadržali tudi obe točki doma. Res prijetno presenečenje, čeprav igra odslej Olimpija brez najboljšega igralca Branka Oblaka, ki se je preselil k splitskemu Hajduku.

LAHKA ATLETIKA

Na mednarodnih balkanskih igrah v Atenah je bilo doseženih nekaj odličnih rezultatov. Bolgarka Svetla Zlateva je postavila v teku na 800 metrov v času 1:57,7 nov svetovni rekord. (Dosedanji rekord v tej disciplini je imela Zahodna Nemka Hildegard Falck (1:58,5).

Poleg svetovnega rekorda so bili doseženi trije dobri rezultati: Menis Argenti-

zrušil pod njimi, brez glasu obležal. Le Belin je kratko, boleče zacvilil, pa tudi za vedno umolknil...

Veter se je v sunkih nesel čez ležeče mogočno drevo in čez tiho pod njim ležečim, lovil se v vejevju, šumel in tožil, kakor bi pel mrtvaško pesem...

Ko je bil Šimen Srakoper mrtev, so ljudje začutili in spoznali, da so ga pravzaprav vsi radi imeli in ga iskreno pomilovali. Kovač Muhič, dolga leta je bil pri vojaki, četovodja je bil, pismouk in modrijan, je pa izrekel o njem kratko, a modro besedo:

„Kako bi naj bil preživel hruško, ko pa je bila njegova duša v nji?“

ZARADI MAČKE

I.

Mlinar Peter Žgank, mož srednje, žilave postave, že bolj v letih, se je proti večeru vračal iz Hranjigovic, od mlina majhne pol ure oddaljene vasi; nesel je tja Krajncu vrečo ajdinske moke, ki jo je bil dopoldne namlel, pa je vedel, da Kranjc, velik kmet, ob mnogem delu te dni ne bo zlahka utegnil priti ponjo. V zahvalo za trud mu je gospodar prinesel precejšen kozarec tropinovega žganja, ki se ga Peter ni branil. Pijača ga je ogrela, naredila ga dobre volje.

Za mletje ni bilo v zajezi več vode, se je šele nabirala, zato se Petru ni mudilo. In je prav počasi stopal skozi gozd, za katerim se je vila dolinica, kjer je sameval v svojem starem, že hudo majavem mlinu. Globel je bila na obeh straneh obrobljena z gostimi, temnimi gozdovi, zato precej neprijazna, in so ji ljudje nekda dali malo častno

Tragedija o Marilyn Monroe

V jeseni bodo v Londonu postavili na oder novo dramo pod naslovom „Legenda“, ki jo je napisal David Butler, dobitnik velikega števila nagrad za scenarijo.

Delo „Legenda“ je pravzaprav tragedija o koncu slavne hollywoodske filmske igralkke Marilyn Monroe, ki si je vzela življenje pred enajstimi leti. Vlogo te nesrečne umetnice je prevzela angleška igralka Joan Collins.

Joan Collins je v intervjuju dejala: „Če ji bom samo na zunaj podobna, ne bom zadovoljna. Poizkušam ugotoviti, kaj jo je privedlo na tragično pot. Nisem je dobro poznala. Okrog leta 1950 sva bili pri isti filmski družbi. Spoznala sem jo na nekem spre-

jemu, spominjam se samo, da je rekla, da imam lepe dolge lase. Nekaj pa le imava skupnega — rojeni sva v znamenju Dvojčkov, kar pomeni, da se v naju borita svetla in temna stran značaja. V mojem življenju prevladuje svetla stran, zato sem srečna žena. Pri Marylin pa je zmagala temna.“

Marilyn je bila gola, ko so jo našli mrtvo — na sceni bo videti le silhueto Joan Collins.

Vsebina drame so zadnji štirje dnevi Marilyn Monroe, najdramatičnejši trenutki pa, ko hollywoodska zvezda poizkuša po telefonu doklicati prijatelje ali pa svojega psihiatra, smrtna doza pilul za spanje, ki jo je vzela prej, pa že deluje.

Prof. dr. Franjo Dominko — 70-letnik

Ustanovitelj prve slovenske zvezdarne

Te dni je v Ljubljani v vsej svoji čilosti in zdravju praznoval svojo sedemdesetletnico profesor astronomije na ljubljanski univerzi dr. Franjo Dominko.

Profesor Dominko je živel življenje vseh Slovencev, ki bivajo na zahodu slovenskega ozemlja. Trojezična je bila njegova šolska vzgoja: slovenska v kraškem Komnu, nemška v begunstvu na Dunaju, italijanska v srednji šoli v Gorici in na univerzi v Bologni. Občutil je vso nemilost nestrpnega fašističnega režima, ker se je osebno opredelil za slovenstvo in zavzemal v goriškem dijaškem življenju eno izmed vodilnih vlog, saj je bil predsednik dijaškega društva „Adrija“.

Diplomiral je iz astrofizike in bil nekaj časa tudi asistent na bolonjski univerzi. Vodil je tudi močno skupino slovenskih akademikov (študentov) na tej slavni univerzi.

na (Romunija) je vrgel disk 66,82 metra daleč, Grk Papadimitrou Vassilios pa je skočil 2,21 metra visoko, dočim je Jugoslovan Stekič skočil v daljavo 8,12 metra.

*

Tirolec Josef Steiner je v soboto na lahkoatletskem mitingu v Trstu postavil nov avstrijski rekord na 5000 metrov. Steiner je zmagal v času 14:05,4, ter tako izboljšal stari rekord Hansa Müllerja (14:06,2) za 0,8 sekunde.

PLAVANJE

Na plavalnem prvenstvu v Luisvillu, zvezni državi Kentucky v Združenih državah Amerike, je John Hencken v petek, 24. avgusta, na 200 metrov prsno, postavil s časom 2:20,52 nov svetovni rekord. Hencken je tako izboljšal svoj lastni rekord, ki ga je postavil na olimpijskih igrah v Münchnu lani z 2: 21,55.

Ko so uprizorili v decembru 1931 veliki proces proti Zorku Jelinčiču in njegovim sodelavcem, zlasti dijakom, so fašistične oblasti razširile svoje policijsko zasledovanje tudi nad slovenskimi študenti v Bologni. Odpadla je vsaka možnost, da bi dr. Dominko delal v svoji stroki na univerzi v Bologni.

Zaradi tega se je izselil v Jugoslavijo in se zaposlil v zvezdarni v Beogradu. Po kapitulaciji kraljevine Jugoslavije so ga leta 1941 gestapovci zaprli v banjiški „logor“ pri Beogradu, ker so ga obtožili sodelovanja z ilegalnimi primorskimi elementi proti nemškemu nacizmu. Po dolgem zaporu so ga izpustili in je dobil mesto na neki beograjski srednji šoli. Iz pristaša v vrstah Osvobodilne fronte je 1944 zrasel v glavnega organizatorja slovenskega bataljona pri prvi krajiški brigadi. Sam je šel tudi na srem-sko fronto v partizansko brigado „Italia“ in se udeležil vseh bojev do konca vojne do same slovenske meje.

Nekaj let po zadnji vojni se je preselil v Ljubljano in ustanovil prvo slovensko zvezdarno na Golovcu nad Ljubljano v okviru ljubljanske univerze. Prof. Dominko je tako postavil temelje znanstveni astronomiji na slovenskem vrhunskem izobraževalnem zavodu, kjer predava že dolgo vrsto let. Njegove znanstvene razprave so posejane v številnih strokovnih jugoslovanskih časopisih, zlasti v „Proteusu“. Velja za dobrega predavatelja, ki se izogiba izrabljenih podatkov in preseneča poslušalce z nepričakovanimi resnicami iz čisto izvirnih zornih kotov.

- Dr. Dominku se pozna, da je zrasel iz zamejskega okolja, in ne skriva svojega nezadovoljstva, če se premalo zavzeto branijo zamejski slovenski interesi. Tre-
- nutno ga skrbi bolj koroško vprašanje kot pa primorsko, ker je avstrijsko nem-
- šтво ohranilo do zadnjega atoma vso
- svojo neizprosno sovraštvo do svojih slovenskih, koroških državljanov.

KSAVER MEŠKO:

V koroških gorah

NOVELE

Da ne bi oba predolgo trpela, je odločno stopil k debelu, s sekuro nekaj kratki spodaj malo nad zemljo krepko zasekal, da bi se žaga bolj prijela, in začel žagati. Belin je legel v travo malo stran, ga radovedno in verno gledal.

Vroč mu je postajalo ob delu. Kdaj pa kdaj je odnehal, se vzravnaval, obrisal si pot s čela in z las. Slišal je, kako tožeče je nad njim vršelo. Pa je vedel, da je vse brez pomena: umreti je treba!

Da ne bi tako slišal žalujoče tožbe, se je spet sklonil, delal še krepkeje, naglo, kakor bi se bal, da bi ga mogel kdo zalotiti, zabraniti mu začeto delo, in je sekira kar pela; pela smrtno pesem dragi prijateljici, požrtvovalni dobrotnici.

Veter je postajal močnejši in močnejši, nebo temnejše in temnejše. Le malokdaj se je prikazala izza oblakov luna, vsa bleda in preplašena.

Ali je potegnil prav tedaj tako močno veter ali Šimen ni dovolj pazil, da je deblo skoraj že prežagano, nenadno je hruška čudno vzdrhtela, se nagnila — Šimen je planil od debela — a prepozno, zajela in objela ga je prijateljica in dobrotnica s svojimi dolgimi rokami, brez glasu se je

17

ime „Pekel“. In ji je ta priimek ostal do današnjih časov.

Ker je bil Peter od pijače precej razgret in židane volje, se je, kakor se je navadil v svoji samoti v mlinu, sam s seboj pogovarjal, zdaj in zdaj se kratko nasmejal.

Kar je presekano utihnil, kakor v pot vkopan obstal.

V travi, že nekoliko rosna je bila v večernem hladu ali vsaj precej vlažna, je zagledal človeka: mirno, na dolgo iztegnjen je ležal ob poti.

Peter se je začudil, v prvem trenutku se skoraj ustrašil: „Kaj pa leži tukaj?“ mu je spreletelo zaradi pijače nekoliko vrtoglave misli. „Ali je mrtev? Mogoče ga je napal kak potepuh in razbojnik — vse je mogoče, hosta je velika, gori v vrhah so prav zadnje noči vlomili v nekaj kleti, vino pokradli; nič greha se ne bojijo več ljudje, poln hudobije je svet v naših časih.“

Malo plašno se je ozrl na desno in levo od poti, kjer je med drevjem v tihem molku prežal večerni mrak, ali ne bi zagledal koga, ki preži še nanj — vse je mogoče, poln hudobnih ljudi je svet v teh časih!

A izza nobenega drevesa se ni prikazal ne star, pokvečen klobuk, ne hudoben, grozeč obraz, od nikoder se ni zasvetlikalo bodeče, po ropu in krvi hlepeče oko.

Zato se je Peter umiril, zagledal se spet v človeka, ob poti ležečega. Nagnil se je nadenj, da bi mu videl v obraz, ker je na obrazu ležal. Pa je zamrmral: „A ti si — Tomaž Petek, pijanček! — Da ga le nisem takoj spoznal — a tema se pač že dela. — Tomaž — in pijan, seveda.“ Krepko ga je stresel.

„Tomaž, zbudi se, vstani! — Tomaž!“
Možak je glasno zahrllil, se malo na stran obrnil, a oči ni odprl.

Petdeset let in še več je Meta obde-
lovala gospodarjeve njive.

„Zvesta služabnica je,“ so ki-
male gospodinje pred desetletji.

„Malo je trčena. Kaj le ima od vsega
tega garanja?“ so se posmehovali vaščani
pred leti. Tedaj je doživela Meta že pet-
inšestdeset let. Priznana ji je bila pokoj-
nina kmečke dekle.

„Lahko bi živela doma v koči. Kaj bi ti
manjkalo?“ jo je nekoč nagovorila znanka.

Meta je vzravнала svojo majhno, drobno
postavbo. „Kaj pa naj delam v koči? Naj

dekla meta

pasem dolgčas in zijam skozi okno in obi-
ram vaše babnice?“

„Nora si! Tako se ženeš. Za koga? Ko
te bo nekoč vrglo, te ne bo poznal živ hu-
dič!“ se je znanka razburjala.

„Kakor je božja volja,“ je zamrmrala
Meta in se sklonila k delu.

„Nora si!“ je godrnjala znanka, ko je
odhajala.

Zopet se je vzravнала Meta. S hrptom
roke si je obrisala potno čelo. Zazrla se je
v svet okoli sebe. Pod njo so na griču le-
žale njive. Koruzna stebelca so silila kvišku.
Kakšna njiva koruze! Ob njej ogoni širo-
kolistnega temnozelenega krompirja. Tam
njiva mlade pšenice. Joj, kolikokrat je mo-
tika v njenih rokah prekopalala to težko,
dobro zemljo! Koliko zamahov s srpom je
bilo potrebno, ko je padala pšenica! In vi-
nograd v bregu. Vinograd posajen s samo
žlahtno trto. Kako nežno je treba pripo-
gibati trsje, da ne polomi mladik, kadar
veže! Kako zlati so grozdi v sončni jeseni!
In da bi vse to pustila in šla domov v kočo?
Ah, ne!

Tudi travnika v dolini ne zapusti! Travnika,
kjer zraste trava do pasu in seno tako
sladko diši, ko ga spravljajo.

Celo gozd z mogočnim starim drevjem
ji je drag. V zgodnjih jutrih poleti in je-
seni najde tam najčvrstejše jurčke. O, Meta
ve, kje rastejo! In proti zimi je zadovoljna,
ko grabi suho šumeče listje, da ima potem
dovolj stelje.

Ne, ne! Meta ne more zapustiti vsega
tega.

Obrnila se je proti prostorni hiši vrhu
griča. Saj je pod to streho vendar njen
dom! Postelja, ki je vedno pripravljena
zanjo, stoji v svetli kamri. Kaj zato, če jo
je v zadnjih letih delila z domačimi otroki?
Saj jih ima vendar tako rada. Mladega
gospodarja je zibala v tej hiši. Sedaj ra-
stejo ob njej že njegovi otroci. Skobacali

so se ji v naročje, ko so bili še čisto majhni.
Včasih jim je pravila dogodke iz svojih
mladih dni. Zapela jim je pesmice. Moliti
jih je učila. In bolj kakor k materi prihaja-
jo sedaj k njej dekleta. K njej, k dekli
Meti, prihajajo s svojimi drobnimi skriv-
nostmi.

Le kaj misli Micka, znanka, ki ji je sve-
tovala, naj gre proč? Mar ne ve, da bi jo-
kala krvave solze, če bi morala zapustiti
domačijo, kjer je pustila mladost? Skratka,
vse dolgo življenje! Kjer so tudi težke ure
šle mimo nje. Zmajala je Meta z glavo.
Popravila si je svetlo ruto in se zopet sklo-
nila k delu.

Pomislila je, kako bo, če bo res obležala.
Starost je že davno prišla. Bolezen pa na-
vsezadnje res nikomur ne prizanese. Vedno
je zamahnila z roko ob misli, da bo že ne-
kako. Saj, mogoče bo Bog usmiljen in ji bo
poslal kap, hitro smrt.

Minevala so leta in življenje je teklo
naprej. Kakor da bi bila za vse čase zdru-
žena z zemljo, je Meta neprestano od po-
mladi do jeseni še vedno tičala na njivah,
na travniku, v vinogradu ali gozdu.

Toda prišel je čas in vrgla jo je bolezen.
Ne, nič posebnega ni bilo. Le osmo deset-
letje življenja ji je teklo.

Nekega lepega dne ni mogla več vstati.
Poklicali so zdravnika. Prišel je in jo pre-
gledal.

„Kaj ji je?“ je vprašal gospodar. Zazrl
se je vanj s svojimi svetlimi očmi zdravnik,
razprl roki, zamignil z rameni in povedal:

„Kaj, kaj? Dozorela je.“

Gospodar je pokimal in vzdihnil. Razu-
mel je, kar mu je rekel zdravnik.

Meta ni nič več vstala.

Skraja so prihajale k njej znanke. Tudi
nekatero kmetice, gospodinje iz vasi. Prišle
so, da bi napasle radovednost, da bi vi-
dele, kako ravnaajo sedaj z njo domači.

Prišle so tudi od sočutja do bolnice. Toda
ker je bilo vse v redu, so sčasoma opustile
obiske.

Le, ko je Meta ležala že več kot leto dni,
je marsikatera namignila domači hčerki:

„Bolnika imaš v hiši. Je pač hudo, kajne,
Julčka?“

Julčka pa je vsakokrat zmajala z glavo:
„Tako silno je potrpečljiva. Res nimam po-
sebnih težav.“

Minevalo je drugo leto Metine bolezni.
Julčka je bedela ob njej kakor ob otročku.
Nosila ji je priboljške. Prelagala je drobno

FRANC KS. MEŠKO:

VIHAR IN MIR

VSO NOČ JE GRMELO,
GRMELO IN BLISKALO,
PO GOZDOVIH BESNELO,
K TLOM DREVJE PRITISKALO.
ZDAJ JUTRO PREKRASNO
NAD SVETOM MIRNIM JE VZŠLO,
NEBO JE VSE JASNO
KO DEVE NEDOLŽNE OKO;

V SPOMINU VIHARJA
VES SVET SE SMEHLJA, SMEHLJA —
I MENI SPET ZARJA
PO NOČI TRPLJENJA BO VZŠLA,
PO VIHRAH USODE
ZASIJE SPET JASEN MI DAN,
POZABIM NEZGODE
IN VZLJUBIM SPET SVET CVETANI!

telo. Prestiljala ji je in jo negovala, kakor
je treba negovati dojenčka.

„O, Julčka, Julčka, koliko dela ti da-
jem!“ je Meta večkrat potožila.

„Veš kaj! Kar lepo molči. Ali nisi tudi
ti imela dela z menoj? Z vsemi nami!“ jo
je zavrnilo dekle.

„Kako je hudo, ko si ne morem nič, čisto
nič pomagati!“ je šepnila.

„Eh, Meta, tudi mi smo bili nekoč brez

„Pa jim je menda res žal zanjo. Saj je
bila vendar samo dekla,“ je rekel sosod so-
sedu pred hišo.

Skozi odprto kuhinjsko okno je Julčka
slišala njun pogovor. Povesila je roki in
ostrmela.

„Dekla, samo dekla? Nikakor ne! Saj je
bila vendar NAŠA Meta!“ In po mladih
licih so ji zopet spolzele tihe solze...

Erna

Kdor zna pa zna!

(Nekaj za trgovce)

Neka gospa je prišla v trgovino in je zahte-
vala porcelanasto skledo. Gospodična, ki ji je
stregla, je takoj prinesla lepo, dobro skledo in
gospe omenila, da je skleda iz dobrega blaga
in zato tudi nekoliko dražja. Kupovalci se je pa
skleda zdela predraga. Prodajalka se je trudila,
da bi gospo pridržala, toda zaman. Kupovalka
je rekla:

„Pogledat pojdem še kam drugam. Morda jo
dobim kje drugje ceneje.“

Prodajalka ji je prijazno odgovorila: „Takšno
posodo boste pač težko dobili ceneje, kajti po-
nudila sem vam jo za najnižjo ceno, ki je sploh
mogoča. Poizkusite pa lahko, morda jo dobite
pri trgovcu, ki ima manjšo režijo, res nekoliko
ceneje, pa ne verjamem. Prosim vas pa, ne
pojdite mimo naše trgovine, če skleda ne boste
dobilili! Vrnite se spet k nam! Prav vesela bom,
če vam bom mogla postreči, kajti za vsakega

kupovalca nam je žal, če mu ne moremo ustre-
či!“

Gospe so bile te besede po volji. Kako tudi
ne! Večkrat se pripeti, da človek kakšne stvari
v drugi trgovini ne dobi, oziroma da je še dražja
kakor tam, kjer je izprva vprašal. Ko se pa vrne
v prvo trgovino, se prodajalec nekam prezirljivo
smeje, češ: „Ali si se rad vrnil?“

Tako si ne sme noben prodajalec misliti, za-
kaj večkrat izda svojo misel z mimiko, da niti
sam ne ve. Sicer je pa vsak kupovalec svobo-
den človek in razpolaga s svojim denarjem, ka-
kor sam hoče. Če se vrne, mu mora prodajalec
prijazno in vljudno postreči.

Če reče kupovalec, da gre kakšno blago po-
gledat še drugam, naj ga prodajalec ne pozabi
povabiti, naj se spet oglasi, če blaga ne bo dobil
ali če bo dražje kakor je pri njem.

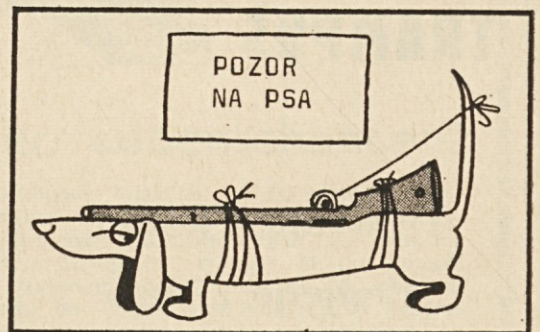
Kupovalka, ki smo jo omenili, je hodila po

drugih trgovinah in zaman iskala skledo, ki si
jo je želela. Le v eni trgovini je videla slično
posodo, toda precej dražjo. Vrnila se je v prvo
trgovino.

Ko jo je prodajalka zagledala, se je je takoj
spomnila in prijazno začebljala:

„Gospa! Ali bova še enkrat pogledali skledo?
Verjemite, da boste zadovoljni in da vam ne bo
žal, če jo boste kupili!“

Kupovalka je res skledo kupila in zadovoljna
odšla. Mlada prodajalka se ji je pa tako priku-
pila, da je odslej vedno kupovala samo pri njej.

„Saj ne sliši, ne razume, klada pijana.“

Stresel ga je krepkeje.

„Aha — še bi ga! “je trudno mrmral ležeči.

„Kaj bi ga? Še pil? Ali ga nisi že preveč, po svoji
stari navadi, goba ti pijana! — Zmezi se! Ali hočeš čez
noč tu ležati? Sprotletje je, noči še hladne, prehladiš se,
pljuča se ti vžgejo, čez teden boš v grobu zgoraj pri Sve-
tem Tomažu. Škoda bi te res ne bilo, smiliš se mi pa le!“

Ker je med tem na pol dobrovoljnim, na pol nevoljnim
govorom krepko tresel pijanega Tomaža, se je ta počasi
nekoliko zavedel. Vendar vstati še ni bil voljan, gotovo
tudi dovolj moči ni čutil v sebi.

„Kdo me le mikasti? Pusti me — nikar ne onegavi!“ je
mrmral z zapletajočim se jezikom, za trenutek trudno od-
prl oči, a jih takoj spet zaprl, da bi dalje spal.

Toda Peter ni bil voljan odnehati in pijanca čez noč
pustiti v gozdu. Odločno se je zadril nanj:

„Zdaj pa mi vstaneš, če ne, ti pomorem s pestjo po
hrbtu, da boš kaj hitro na nogah!“

Ne posebno nežno ga je vendar zvlekel pokonci in ga
postavil na omahujoče noge.

„Tako, zdaj greva! Obme se opri, žaba pijana! Da se
ga le ne moreš odvaditi! Ali bi pil vsaj pošteno! Saj se ga
jaz tudi ne branim, če ga kdaj imam, pijem pa vendar,
kakor se krščanskemu človeku spodobi.“

Tomaž se je prebujal, vendar je videl vse pred seboj
še v čudni sivi megli in ves svet se je okrog njega gugal
in pozibaval, kakor bi bil hudo pijan. Tako ga je moral
Peter bolj nesti, kot je mogel sam iti. Pa ga je poučeval,
nekoliko potrpečljivo, nekoliko osorno in ježno:

„Človek mora biti vendar človek, ne žival. In še žival
ve, koliko sme piti, in se ga ne natreska tako grdo.“

„Saj, saj,“ je že umeval in se vdajal Tomaž. „Prava
sreča te je prinesla mimo, ljubi moj Peter, da si me pobral.
Bi se ponoči morebiti še prehladil in bi me pobrala smrt.
Dober človek si, ljubi Peter.“

„Dober ali ne dober, toliko kristjana sem še, da ni-
sem mogel iti mimo kakor judovski duhovnik in mežnar
mimo nesrečneža, ki so ga razbojniki pretepli in ob poti
ležati pustili. Zate, Tomaž, je pa najhujši razbojnik glažek
in kar je v njem.“

Tomaž se je bolj in bolj zavedal, postajal živahnejši.
Budili so se mu spomini, ki mu jih je bila preobilna pijača
za nekaj časa uspavala; zdaj so mu postajali jasni, a nič
lepi in veseli. In je zaupljivo, v presledkih, kakor bi mu
bilo govorjenje še težko ali bi ga spomini silno pekli, to-
žil usmiljenemu samarijanu:

„Ko sem pa tak siromak na svetu, Peter. In svet je hu-
doben; ljudje, hočem reči, niso dobri. Le pomisli, z Jan-
kom, Vožgancem, sva se sprla, čisto se ločila. Izplačal me
je, pa sem šel. Pošteno sem mu služil, to veš, in to smem
že reči, ne da bi se mi bilo treba spovedovati, da sem
lagal. Kako se je to zgodilo, misliš, ko je pa Janko dober
človek? Eh, ženske so krive — kakor vsega hudega na sve-
tu. Mlado ženo ima, saj jo poznaš, Tinico. Letošnji pred-
pust je prišla v hišo. Pa ji nisem bil za oko, za srce še
manj; ob vsaki priliki in nepriliki se je obregnila obme. A
jaz sem zrel in izkušen mož, Tinica pa dvajsetleten otrok.
In svojo delo sem pošteno opravljal — („Včasih pa tudi
preveč pil,“ je v mislih pristavil Peter.) — pa naj bi se ji
bil kar dal! Vojak sem bil, v mestu sem služil za fijkarja

— („Za hlapca pri fijkarju,“ mu je v mislih popravil Pe-
ter). — pa bi se moral pred tako otročjo glavo poniževati!
Nikdar, ti pravim, Peter. Pa je Janka, ki je drugače dober
in pameten mož, tako dolgo hujskala in podpihovala, da
je prišlo do razpora: odpovedal mi je službo in izplačal.
In ker taki ženski nisem maral biti ne en dan več pred
očmi, sem kar šel.“

„Kam pa?“

„Pod milim Bogom se nisem imel kam dejati, pa sem
šel k Antoliču.“

„V krčmo? Sem si mislil.“

„Tja vendar sme vsak.“

„Dokler ima denar, sme. Če ga več nima, ga vržejo
tudi tam na cesto.“

„Mnogo ga res nisem imel. Ko je pa treba zdaj tega,
zdaj tega, pa mi je Janko po malem dajal.“

„Najbolj je bilo treba pač pijače,“ je Peter mislil, iz-
govoril ne, da ne bi Tomaža žalil. Glasno pa je vprašal:

„In zdaj menda ne boš več mnogo imel? Ali nič?“

„Nekaj še vendar moram imeti,“ se je domislil Tomaž
in že skrbno iskal po žepih.

„Pa menda res nič ni?“ se je čudil. „Izgubil vendar ni-
sem, ka-li? Ali pa mi je ta slepar, Antolič, vse dvojno za-
računil?“

„Ne govori takih, Tomaž! Če kdo vse zapravi, je navad-
no gostilničar kriv. Bolje bi bilo, če bi se sami na prsi
potrkali in svoj greh spoznali in priznali.“

„Saj jaz ga. Ali misliš, Peter, da je taka dobrota pijan
biti? Človek je neumen, pravo teslo, kadar ga ima. In po-
tem dva dni bolan. Ne, Peter, pokora je to, to neumno
pitje.“

(Dalje prihodnjič)

PLIBERŠKI SEJEM NA TRAVNIKU

Spored:

V SOBOTO, DNE 1. SEPTEMBRA:

ob 14. uri: odhod z robo in rajo izpred glavne šole na sejemski travnik
ob 15. uri: simbolična otvoritev sejma na travniku z načetjem sodčka piva po županu Otmarju Moryju
ob 20. uri: velik ognjemet

V NEDELJO, 2. SEPTEMBRA:

ob 13.30: slavnostna povorka z znamenjem tržne pravice

V PONEDELJEK, DNE 3. SEPTEMBRA:

prosta prodaja — velik zabavni vrvež najmodernejših veselčnih podjetij
Oba dneva pojačen promet poštinih avtobusov — ugodne železniške zveze

**največje in najstarejše ljudsko
slavje južnih predelov Koroške
v nedeljo, 2., in
ponedeljek, 3. septembra 1973**

20 različnih tipov vrtnih kosilnic,
stoli, mize klopi za vrt in
pohištvo za tujske sobe
nudi po ugodni ceni

Rutar - Center

A 9141 Dobrla vas — Eberndorf
Telefon 0 42 36 - 381

**Ob priliki Pliberškega
sejma obiščite domače
gostišče z avtomatičnim
kegljiščem**

Juena

Čepiče - Globasnica

MIZARSTVO

Leitgeb

ST. MICHAEL OB BLEIBURG
ŠMIHEL NAD PLIBERKOM

- Kvalitetna izdelava vseh vrst mizarških
- del — Priznано stavbeno mizarstvo

Stavbeno in pohištveno mizarstvo

Johan Drobesch

ŠMIHEL nad PLIBERKOM

se priporoča naročnikom — Izdelava kva-
litetna — Cene zmerne!

Raiffeisenkasse Bleiburg

MENJALNICA
OPRAVLJAMO VSE
BANČNE POSLE

PLIBERK — BLEIBURG
Telefon (0 42 35) 221

Kmetije, vaša nakupovalnica je

Kmečka gospodarska zadruga PLIBERK

Zadruga prodaja po ugodnih pogojih vse kme-
tijske stroje, orodje, semena, ostale potreb-
ščine — KUPUJE žita in druge kmetijske
pridelke

Domač denarni hranilni in kreditni zavod je

Hranilnica in posojilnica PLIBERK

Josef Grauf

Stavbeno in pohištveno MIZARSTVO
PLIBERK — BLEIBURG

se priporoča za dobro strokovno delo
Telefon 0 42 35 - 286

Nacionalizem - po francosko

(Nadaljevanje z 2. strani)

srednji razred in izobraženci pa počasi, predvsem v mestih, pridobivajo ekonomsko in politično moč. Z razvojem srednjega razreda, predvsem pa izobražencev se je okrepi tudi bretonsko nacionalno gibanje, ki se je prej manifestiralo večinoma v posameznih terorističnih akcijah, bombnih napadih in nočnih lepljenjih propagandnih lepakov. Z vstopom mladih izobražencev, predvsem študentov iz univerz v Brestu in Rennesu, pa UDB (Union Democratique de Bretagne) poskuša delovati tudi v drugih smereh — pojavilo se je masovno poučevanje vaške, in mestne bretonske mladine v bretonskem jeziku, ki ga ne učijo v šoli. Popoldanske šole bretonskega jezika so dobro obiskane, saj v njih poučujejo tudi bretonsko zgodovino, tako kot jo vidijo Bretonci sami.

98. Dunajski velesejem v zrcalu Zahoda - Vzhoda

OD 5. DO 9. SEPTEMBRA 1973

Za preteklo soboto je vodstvo Dunajskega velesejma povabilo koroški tisk in radio na že običajno predvelesejemsko tiskovno konferenco.

Predsednik dvorni svetnik Strauß je v svojem uvodnem oziroma pozdravnem nagovoru na kratko prikazal nekaj podatkov številke o letošnjem jesenskem velesejmu: tuzemskih trdk oz. razstavljalcev je 2272 (iz Koroške 36), inozemskih (iz 35 držav) pa 1865. Da je ta avstrijska trgovinska ustanova zelo važno „okno v svet“, potrjuje tudi dejstvo, da je število inozemskih razstavljalcev za 220 višje od lanskega.

Kot že nekaj let sem, je tudi letos ostalo pri dosednji praksi, da namreč ob pomladanskem velesejmu prevladujejo na precejšnjem delu razstavišča stroji, naprave in orodje za gradbeno stroko, na jesenskem pa v povečani meri za kmetijstvo (letos še prav posebno, saj je ta razstavni prostor povečan na dobrih 70.000 m²). Dunajska kmetijska zbornica je letos vložila še posebno veliko truda in materiala, da bi kmete čim bolj informirala o najnovejših pridobitvah na področju kmetijske tehnike. V ta namen bo za časa velesejma **kmetijsko-tehnični simpozij** o kmetijskih strojih.

V zvezi z razstavljalci-inozemci je omembe vredno, da je letos prvič zastopana afriška država Zgornja Volta in da tokrat po nekajletnem premoru spet razstavlja Ljudska republika Kitajska in Albanija (poznana skoraj kot satelit prve, saj je z njo najbolj povezana in od nje zelo odvisna!). Po številu inozemskih razstavljalcev je na prvem mestu Zvezna republika Nemčija (785), iz Nemške demokratične republike jih je 13 (seveda je med njimi nekaj večjih — kolektivnih razstavnih državnih podjetij, tako da številčna primerjava ni popolnoma točna). Zvezni republiki Nemčiji sledi Italija z 203 razstavljalci.

Nadalje je predsednik omenil razveseljivo dejstvo, da so vsi razstavišni prostori oddani in da je obisk vključno skrajšanju trajanja velesejma ostal približno na isti višini. Sicer pa bodo zastopniki razstavljalcev in velesejemsko vodstvo imeli te dni posebno konferenco, kjer bodo to vprašanje ponovno obravnavali; kajti več razstavljalčev strok hoče imeti odprto vsaj en teden (dve nedelji); med temi so zlasti kmetijske stroke. Deloma tudi prevladuje mnenje, naj bi mogoče pomladanski velesejem ostal skrajšan, jesenski, ko je bolj stalno vreme, pa naj bi trajal 8 dni kot svoj čas.

Končno je predsednik Strauß kritiziral tudi „manijo“ prirejanja velesejmov v zadnjih letih, ko bi že vsak nekoliko večji kraj iz svojega sejma z lokalnim značajem ali iz kake posebne razstave rad napravil velesejem. Te tendence avstrijsko gospodarstvo na daljšo dobo ne bo moglo vzdržati, ker so možnosti njih uspehov omejene; kajti te gospodarske prireditve so le trenutno uspešne zaradi točasne visoke konjunktore, za katero pa nihče ne more trditi, da bo kar naprej in koliko časa bo trajala.

V zvezi z letošnjim jesenskim velesejmom naj interese opozorimo na več **posebnih razstav**, n. pr. krzna, moderne setve in prehrane, jedrske (atomske) tehnike, izdelkov iz umetnih snovi; elektrotehnike, izdelkov lahkih kovin, naprav za ogrevanje in prezračevanje, najnovejših tehničnih pridobitev za knjigovodstva, pisarne itd. Skratka: Vsakdo, ki ima za karkoli zanimanje, bo lahko prišel „na svoj račun“, saj bo videl najnovejše pridobitve iz raznih področij in torej ne bo odšel razočaran s te važne mednarodne gospodarske prireditve.

ELEKTRO-TRGOVINA

OLLAUF
BLEIBURG — PLIBERK

Telefon 0 42 35 - 280

POHIŠTVENI SALON

Johann Wuntschek

NONČA VAS pri PLIBERKU

vodilno koroško podjetje

- Pohištvo v vsakem slogu in izrezljane
- kmečke skrinje v lastni proizvodnji
- Razno pohištvo za vsakega in po primernih cenah

ŠTEFAN TRAMPUŠ

Trgovina z lesom
Podjetje z žago

NONČA VAS — EINERSDORF
PLIBERK — BLEIBURG

BETONSKO PODJETJE

Stefan Liesnig

gramoznica
Schubraupenunternehmen
PLIBERK — BLEIBURG
Telefon 0 42 35 - 259

TRGOVINA S STROJI

Maks Traun

PLIBERK — BLEIBURG

- vse poljedelske stroje
- šivalne stroje
- radio-aparate
- kolesa in motorna kolesa po ugodnih cenah

Gospodarski in poljedelski stroji — traktorji — motorne žage in vsi nadomestni deli — kuhinje — kuhinjski stroji in vse za gospodinjstvo — otroški vozički — televizijski in radioaparati — šivalni stroji — motorna kolesa — mopedi — mladinska kolesa za birmo

najugodnejše pri domačem podjetju

Johan Lomšek

ŠT. LIPŠ — TIHOJA 2

9141 Eberndorf — Dobrla vas

Telefon 0 42 37 — 246

**Obiščite
nas na
Pliberškem
sejmu!**